

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

1 nci Birleşim

1 . 11 . 1974 Cuma

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — Gelen kâğıtlar	4:5		
II. — Yoklama	6		
III. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	6		
1. — Birinci ve İkinci T. B. M. M. Üyesi ve Kurtuluş Savaşı kumandanlarından Orgeneral Fahrettin Altay'ın ruhunu taziz için saygı duruşu.	6	5. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Başbakan Bülent Ecevit'e, Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/500)	7
2. — Başkanın, Cumhuriyet Senatosunun 13 ncü toplantı yılındaki çalışmalarını hakkında verdiği bilgi ve Genel Kurula Türk Milletini refaha ve mutluluğa kavuşturacak yasama çalışmalarında başarı dileyen demeci.	6	6. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/502)	7
3. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/499)	6:7	7. — Görev ile yurt dışına gidecek olan İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'e, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/503)	8
4. — Görev ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Orhan Eyüboğlu'na, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/498)	7	8. — Görev ile yurt dışında bulunan Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Maliye Bakanı Deniz Baykal'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/501)	8
	7	9. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/505)	8

Sayfa	Sayfa
10. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/509)	ve devam etmesinin rica edilmiş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/517) 10
11. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Maliye Bakanı Deniz Baykal'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/510)	20. — Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için C. H. P. Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'in görevlendirildiğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/519) 10
12. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Selâhattin Cizrelioğlu'na, Çalışma Bakanı Önder Sav'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/508)	21. — Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanlığının gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/539) 10
13. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/513)	22. — Adalet Partisi Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/536) 10:11
14. — Görev ile yurt dışına giden İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'e, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/514)	23. — Millî Birlik Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/538) 11
15. — Görev ile yurt dışına giden Maliye Bakanı Deniz Baykal'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/512)	24. — Kontenjan Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/533) 11
16. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Fehim Adak'a, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'nun vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/515)	25. — Milliyetçi Hareket Partisi Başkanlığının, Kütahya Üyesi Osman Albayrak ile Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in partilerine katıldığına dair tezkeresi. (3/524) 11
17. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Çalışma Bakanı Önder Sav'a, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/516)	26. — Başkanlık Divanı seçimlerine esas tutulacak dağıtım cetveli. 11:12
18. — Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Ali Topuz'a, Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe'nin vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/518)	27. — Başkanlık Divanı seçimi. 12:15
19. — Bülent Ecevit Hükümetinin istifa etmesine ve yeni Bakanlar Kurulu teşkil olununcaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göre-	IV. — Sorular ve Cevapları 15
	<i>B) Yazılı sorular ve cevapları</i> 15
	1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Masonlar Derneğine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/217) 15:16
	2. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, bazı camilerdeki halılara dair soru önergesi ve Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin yazılı cevabı. (7/220) 16:17
	3. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Savaklı köyü halkının iskânına dair soru önergesi ve Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Mustafa Ok'un yazılı cevabı. (7/238) 17:18
	4. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Akçadağ ilçesi Sultansuyu Harası ile 17 köyün arazisini sulayan «Hark-ı Kebir» sulama kanalına dair soru önergesi ve Başbakan adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı. (7/243) 18:20

Sayfa	Sayfa
5. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, Adana'nın Kadirli ilçesinde Askerlik Şubesinin yeniden açılmasının düşünüülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın yazılı cevabı. (7/249)	31:33
6. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın, Adana'nın Kadirli ilçesinde Askerlik Şubesinin yeniden kurulmasının düşünüülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın yazılı cevabı. (7/253)	33:35
7. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçlilgil'in, Çorum iline bağlı Osmançık'ta oturan İhsan Yazıcı ile İzzet Aksu tarafından gönderilen mektuba dair soru önergesi ve Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin yazılı cevabı. (7/256)	35
8. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 12 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnameye dair soru önergesi ve Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in yazılı cevabı. (7/257)	36:37
9. — Cumhuriyet Senatosu Afyon Üyesi Y. Kemal Şenocak'ın, Afyon ili Dazkırı Kaymakamına dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/260)	37:41
10. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın, Adana'nın Kadirli ilçesinden akmakta olan Savrun çayı üzerinde bir baraj yapılmasının düşünüülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı. (7/264)	41
11. — Cumhuriyet Senatosu Afyon Karahisar Üyesi Kemal Şenocak'ın, haşhaş ekimine dair soru önergesi ve Başbakan adına Devlet Bakanı Orhan Eyüboğlu'nun yazılı cevabı. (7/266)	41:44
12. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ecvet Güresin'in, toplatılan bir romana dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın yazılı cevabı. (7/270)	
13. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Intur İnşaat Ticaret Limited Şirketine ihale edilmiş bulunan Uşak ve Ankara'daki işçi konutları inşaatına dair soru önergesi ve Çalışma Bakanı Önder Sav'ın yazılı cevabı. (7/271)	
14. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Sezai O'Kan'ın, Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı hizmetlerden emekliye ayrılanlara dair soru önergesi ve Çalışma Bakanı Önder Sav'ın yazılı cevabı. (7/272)	
15. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Âdemoğlu'nun, Üniversiteye giriş imtihanlarına dair soru önergesi ve Başbakan adına Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın yazılı cevabı. (7/274)	
16. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Fethi Çelikbaş'ın, T. C. Merkez Bankası Kanununun 40 ncı maddesinde yer alan mevduat munzam karşılıklara dair soru önergesi ve Maliye Bakanı Deniz Baykal'ın yazılı cevabı. (7/275)	
17. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, M. S. P. Genel Başkanının Doğu illerindeki gezisine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/278)	
18. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin, radyo verici istasyonlarının yayınlarına dair soru önergesi ve Başbakan Bülent Ecevit'in yazılı cevabı. (7/279)	



I. - GELEN KÂĞITLAR

Tezkereler

1. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/507) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna)

Raporlar

2. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5133 sayılı Pakize İzbul'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/197) (S. Sayısı : 383) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

3. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5129 sayılı Lâtime Doğdu'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/196) (S. Sayısı : 384) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

4. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 887 sayılı Fatma Boy'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/195) (S. Sayısı : 385) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

5. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 886 sayılı Fatma Ayla Ergün'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/194) (S. Sayısı : 386) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

6. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 885 sayılı Gülayşe Kış'a ait ka-

rarın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/193) (S. Sayısı : 387) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

7. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 884 sayılı Saniye Tokmak'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/192) (S. Sayısı : 388) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

8. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 883 sayılı Hicriye İlker'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/191) (S. Sayısı : 389) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

9. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 882 sayılı Hayriye Özaşkın'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/190) (S. Sayısı : 390) (D. tarihi : 1 . 11 . 1974)

10. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 881 sayılı Şerife As'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/189) (S. Sayısı : 391) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

11. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 880 sayılı Zeynep Karataş'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140

sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/188) (S. Sayısı : 392) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

12. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 879 sayılı Kudret Aydın'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/187) (S. Sayısı : 393) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

13. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 878 sayılı Safiye Gençtürk'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/186) (S. Sayısı : 394) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

14. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 877 sayılı Halide Nam'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/185) (S. Sayısı : 395) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

15. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 875 sayılı Naciye İzgi'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/184) (S. Sayısı : 396) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

16. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar

Cetvelindeki 1275 sayılı Muteber Alemdar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/183) (S. Sayısı : 397) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

17. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 27 . 3 . 1968 tarih ve 53 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4263 sayılı Gülhan Erkut vekili Avukat M. Salih Yurdakuler'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/182) (S. Sayısı : 398) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

18. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15564 sayılı Kemal Derin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/181) (S. Sayısı : 399) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

19. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5106 sayılı Nuri Öner'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/199) (S. Sayısı : 402) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

20. — Cumhuriyet Senatosu Saymanlığının Mart, Nisan ve Mayıs 1974 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/5) (S. Sayısı : 400) (D. Tarihi : 1.11.1974)

21. — Cumhuriyet Senatosu Saymanlığının Aralık 1973 ve Ocak, Şubat 1974 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/4) (S. Sayısı : 401) (D. Tarihi : 1 . 11 . 1974)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Tekin Arıburun

KÂTİPLER · Mehmet Çamlıca (Kastamonu) — Hüsamettin Çelebi (Cumhurbaşkanınca S. Ü.)

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunun sayın ve yet Senatosunun 14 ncü toplantı yılının Birinci Birçok kıymetli üyeleri, sevgili arkadaşlarım; Cumhuriyetleşimini açıyorum.

II. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı).

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Birinci ve İkinci T. B. M. M. Üyesi ve Kuruluş Savaşı kumandanlarından Orgeneral Fahrettin Altay'ın ruhunu taziz için saygı duruşu.*

BAŞKAN — Sevgili ve sayın arkadaşlarım;

Bu seneki çalışma yılına başlarken, birkaç gün evvel Tanrı katına ulaşmış olan Birinci ve İkinci Türkiye Büyük Millet Meclisi azası, aynı zamanda İstiklâl Harbinin en kıymetli kumandanlarından ve İstiklâl Savaşını zafere götüren, götürmekte amil olan Ulu Atatürk'ün en kıymetli yakın mesai arkadaşlarından Sayın Orgeneral Fahrettin Altay için Sayın Senatomuzu, bu tarihî zata tarihî vazifemizi ifa etmek yönünden bir dakikalık saygı sükûtuna davet ediyorum.

(Saygı duruşunda bulunuldu.)

BAŞKAN — Ruhu şad olsun, teşekkür ederim.

Sayın Fahrettin Altay, hem Büyük Millet Meclisi üyesi, hem de cephede çok önemli vazifede bulunmuş olan büyük kumandanlarımızdan hayatta olanların sonuncusu idi. Tanrı Türk milletine ve Türkiye Büyük Millet Meclisine, daima bu tarzda çok şanlı ve büyük hizmetler ifa eden üyelere sahip olmamızı nasip etsin.

2. — *Başkan'ın, Cumhuriyet Senatosunun 13 ncü toplantı yılındaki çalışmaları hakkında verdiği bilgi ve Genel Kurula Türk milletini refaha ve mutluluğa kavuşturacak yasama çalışmalarında başarı dileyen demeci.*

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, Cumhuriyet Senatamızın geçen 13 ncü toplantı yılı hatırlayacağınız gibi oldukça heyecanlı ve hareketli bir vazife dev-

resi ile geçmiştir. Bir yandan uzun süren Hükümet kurma çalışmaları, bir yandan Türkiye'nin iç siyaset konseptiyonunda hâlâ bazı noktaların iyice hazmedilmemiş olmasından dolayı koalisyon hükümetlerinin kurulup birlikte çalışma mecburiyetleri ve bundan doğan bazı güçlükler, dış siyasi sahada ansızın vahimleşen ve ciddi askerî tedbirler alınmasını mecburî kılan bazı gelişmelerin (Meselâ, Kıbrıs meselesi) vukuu ve hâlâ da devam etmekte bulunması, sanırım memleket içinde olduğu gibi, Parlamentomuz sahasında da büyük etkiler yaratmış ve yaratmaktadır.

Büyük samimiyetle temenni ederim ki, önce hükümet kurma meselesi, memleket ve millet yararına en faydalı ve hayırlı surette halledilsin ve bütün kıymetli üyelerimizin bu hayırlı neticeye varmakta başarılı bir hissesi ve katkısı olsun.

Sayın arkadaşlarım:

Biran geriye baktığımız zaman geçen 13 ncü devredeki Senato çalışmalarının kısa bir istatistiğini yapmak faydalı olacaktır.

Geçen toplantı yılında Cumhuriyet Senatamız 77 birleşim yapmış, 111 oturumda bulunmuş, toplam olarak 282 saat 20 dakika çalışmıştır. Bu toplantı yılı içinde Cumhuriyet Senatosuna 42 adet tasarı, 15 adet teklif gelmiştir. Bunlardan 42 tasarı ile 14 teklif neticelendirilmiştir. Bir teklif de halen İçişleri Komisyonunda beklemektedir. Başkanlığımıza yıl içinde 33 adet sözlü ve 110 adet yazılı soru intikal etmiştir. Bunlardan 2'si sözlü ve 77'si yazılı soru olarak cevaplandırılmıştır. 31 sözlü ve 33 yazılı soru ise, cevap beklemektedir.

Gene bu toplantı yılı içinde Başkanlığımıza 15 adet araştırma önergesi verilmiş ve bunlardan 4'ü hakkında araştırma açılması kabul edilmiş, biri neticelendirilmiş, diğer üçünün araştırma raporları hazırlanmaktadır. Gündemde 10 adet araştırma önergesi mevcut olup bir karara bağlanmamıştır. Bir de, bir rapor mevcuttur, genel görüşme ile ilgili herhangi bir önerge Başkanlığımıza henüz intikal etmemiştir.

Sayın Senatör arkadaşlarım;

Yeni devredeki çalışmamıza başlarken, geçen devredeki gibi üstün bir mesai anlayışı ve gayreti ile bu yılki devremizde de çok başarılı ve Türk milleti ve Devletine en faydalı neticeler sağlayacak tarzda yeni bir kuvvet ve hiç şüphesiz büyük bir hüsnüniyet, dikkat ve itina ile çalışacak olan Senatör arkadaşlarımıza şimdiden teşekkürlerimi sunarım.

Bütün teknik, idarî işlerde üstün başarı göstermiş bulunan ilgili bütün idareci, memur ve müstahdem arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi ayrıca sunarım.

Yeni toplantı yılımızın, mesaimizin Yüce Türk milletine, memleketimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler, Yüce Senatomuzu saygılarla selâmlarım. (Alkışlar).

Sayın Senatör arkadaşlarım;

Tezkerelerin okunmasına başlamadan evvel bizim için çok önemli olan bir hususu arz etmek isterim. 4 Kasım Pazartesi günü saat 15,00'te Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantısı vardır. Konu, örfî idare konusudur. Şimdiden arz eder, bütün senatör arkadaşlarımızın, bu önemli konuda T. B. M. M. Genel Kurulunda mevcut bulunmalarını bilhassa istirham ederim.

3. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/499)

BAŞKAN — Bazı tezkereler var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Turan Güneş'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

4. — Görev ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Orhan Eyüpoğlu'na, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/498)

BAŞKAN — Bir tezkere daha var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Orhan Eyüpoğlu'nun dönüşüne kadar; Devlet Bakanığına, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

5. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Başbakan Bülent Ecevit'e, Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/500)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevle yurt dışına gidecek olan Başbakan Bülent Ecevit'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa, Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı Prof. Necmettin Erbakan'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

6. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/502)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevle yurt dışına gidecek olan Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın dönüşüne kadar; Millî Savunma Bakanığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

7. — Görev ile yurt dışına gidecek olan İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'e, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/503)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevle yurt dışına gidecek olan İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün dönüşüne kadar; İçişleri Bakanlığına, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

8. — Görev ile yurt dışında bulunan Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Maliye Bakanı Deniz Baykal'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/501)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevle yurt dışında bulunan Dışişleri Bakanı Turan Güneş'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Maliye Bakanı Deniz Baykal'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

9. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/505)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Turan Güneş'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

10. — Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/509)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Turan Güneş'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

11. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Maliye Bakanı Deniz Baykal'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/510)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına gidecek olan Maliye Bakanı Doç. Dr. Deniz Baykal'ın dönüşüne kadar; Maliye Bakanlığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

12. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Selâhattin Cizrelioğlu'na, Çalışma Bakanı Önder Sav'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/508)

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Selâhattin Cizrelioğlu'nun dönüşüne kadar; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, Çalışma Bakanı Önder Sav'ın vekillik etmesinin, Baş-

bakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

13. — *Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e, Millî Savunma Bakanı Hasan Işık'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/513)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Turan Güneş'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

14. — *Görev ile yurt dışına giden İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'e, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/514)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün dönüşüne kadar; İçişleri Bakanlığına, Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

15. — *Görev ile yurt dışına giden Maliye Bakanı Deniz Baykal'a, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/512)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Maliye Bakanı Doç. Dr. Deniz Baykal'ın dönüşüne kadar; Maliye Bakanlığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kay-

ra'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

16. — *Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Fehim Adak'a, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'nun vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/515)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Fehim Adak'ın dönüşüne kadar; Ticaret Bakanlığına, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'nun vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

17. — *Görev ile yurt dışına gidecek olan Çalışma Bakanı Önder Sav'a, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/516)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Çalışma Bakanı Önder Sav'ın dönüşüne kadar; Çalışma Bakanlığına, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

18. — *Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Ali Topuz'a, Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe'nin vekillik etmesinin uygun bulunduğu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/518)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Ali Topuz'un dönüşüne kadar; İmar ve İskân Ba-

kanlığına, Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

19. — *Bülent Ecevit Hükümetinin istifa ettiğine ve yeni Bakanlar Kurulu teşkil olununcaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göreve devam etmesinin rica edilmiş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/517)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığın 18 Eylül 1974 gün ve 5548 sayılı yazısı.

Bakanlar Kurulunun istifa ettiği, ilgi yazı ile bildirilmiş ve bu istifa kabul edilmiştir.

Yeni Bakanlar Kurulu teşkil olununcaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göreve devam etmesinin rica edilmiş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

20. — *Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için C. H. P. Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'in görevlendirildiğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/519)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 18 Eylül 1974 gün ve 4-910 sayılı yazımız.

İlgi yazı ile istifası bildirilmiş olan Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 102 nci maddesi uyarınca, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'i görevlendirdim.

Seçilecek Bakanların atanmaları yapıldıktan sonra Bakanlar Kurulu listesinin ayrıca gönderileceğini bilginize arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

21. — *Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/539)*

BAŞKAN — Grup Yönetim Kurullarının teşekkülü hakkında tezkere gelmiştir, sırayla okutuyorum.

İlk olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun tezkeresini okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Bugün yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Cumhuriyet Senatosu Grubu Genel Kurul toplantısında, Grupumuz Başkanvekillikleriyle Yönetim Kurulu ve Haysiyet Divanı Üyeliklerine seçilen sayın üyelerin adları ilişikte arz olunmuştur.

Saygılarımızla.

Cumhuriyet Halk Partisi
Cumhuriyet Senatosu
Grup Başkanvekili
İstanbul
Fikret Gündoğan

Cumhuriyet Halk Partisi Cumhuriyet Senatosu
Grup Disiplin Kurulu

Celâl Ertuğ (Elâzığ)
Mehmet Ali Arıkan (Mardin)
Muzaffer Şamiloğlu (Kars)
Fakih Özlen (Konya)
Naci Cidal (Hakkâri)
Hıfzı Oğuz Bekata (Ankara)
Süreyya Öner (Siirt)
Hilmi Nalbantoğlu (Erzurum)
Solmaz Belül (İstanbul)

C. H. P. Cumhuriyet Senatosu Grubu
Yönetim Kurulu

Başkanvekili : Fikret Gündoğan (İstanbul)
Başkanvekili : Salih Tanyeri (Gaziantep)
Kâtip Üye : İmadettin Elmas (Çanakkale)
Kâtip Üye : Recai Kocaman (Artvin)
Sayman Üye : Şevket Köksal (Ordu)
Üye : Doğan Barutçuoğlu (Manisa)
Üye : Talât Doğan (Rize)
Üye : Saffet Ural (Bursa)
Üye : Reşat Oğuz (Antalya)
Üye : Mehmet Ali Pestilci (Zonguldak)
Üye : Rahmi Erdem (İstanbul)

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

22. — *Adalet Partisi Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/536)*

BAŞKAN — Adalet Partisi Grubu tarafından verilmiş olan tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Grubumuz Genel Kurulunun bugün yaptığı toplantıda; Grup Başkanı, Başkanvekilleri ile Yönetim Kurulu seçimleri yapılmış ve seçilenlerin isimleri aşağıda gösterilmiştir.

Saygılarımızla arz ederim.

Cumhuriyet Senatosu

Adalet Partisi
Grup Başkanı
Lûtfi Tokoğlu

Başkan : Lûtfi Tokoğlu (Kocaeli)
Başkanvekili : Ömer Ucuzal (Eskişehir)
Başkanvekili : Oral Karaosmanoğlu (Manisa)
Üye : Halil Balkıs (Urfa)
Üye : Cahit Ortaç (Bursa)
Üye : Ali Şakir Ağanoğlu (Trabzon)
Üye : Sabahattin Orhon (Giresun)
Üye : İsmail Kutluk (Çanakkale)
Üye : Beliş Beler (İzmir)
Üye : Ruhi Tunakan (Manisa)
Üye : Sait Mehmetoğlu (Mardin)
Üye : Abbas Cilâra (Gümüşhane)
Üye : Orhan Kor (İzmir)
Üye : Ahmet Karayığit (Afyon)
Üye : Alâeddin Yılmaztürk (Bolu)

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir.

23. — Millî Birlik Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/538)

BAŞKAN — Millî Birlik Grubu Başkanlığı tarafından verilmiş olan tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

1974 - 1975 dönemi için M. B. Grubunun Yönetim Kurulu aşağıda arz edilmiştir.

Bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla.

M. B. G. Başkanı
Fahri Özdilek

Grup Başk. C. Senatosu Tabii Üye Fabri Özdilek,
Grup Bşk. Yrd. C. Senatosu Tabii Üye Mucip
Ataklı

Üye C. Senatosu Tabii Üye Haydar Tunçkanat

Üye C. Senatosu Tabii Üye Muzaffer Yurdakuler

Üye S. Senatosu Tabii Üye Selâhattin Özgür

Üye C. Senatosu Tabii Üye Kâmil Karavelioğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

24. — Kontenjan Grubu Başkanlığının, gruplarının vazife taksimine dair tezkeresi. (3/533)

BAŞKAN — Kontenjan Grubu tarafından verilmiş tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Grupumuz, 1 Kasım 1974 Cuma günü saat 10,00 da toplanarak Grup Yönetim Kurulu için seçim yapmış ve alınan sonuç aşağıda gösterilmiştir.

Arz ederim.

Prof.Nihat Erim
Grup Başkanı

Grup yönetim kurulu :

BAŞKAN : Nihat Erim
Başkan V. : M. Cihat Alpan
Üye : Selâhaddin Babüroğlu
Üye : Zeyyat Baykara

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

25. — Milliyetçi Hareket Partisi Başkanlığının, Kütahya Üyesi Osman Albayrak ile Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçliğin partilerine katıldığına dair tezkeresi. (3/524)

BAŞKAN — Sayın Milliyetçi Hareket Partisi Başkanlığının bir yazısı var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Adalet Partisi Kütahya Senatörü Sayın Osman Albayrak ile Demokratik Parti Kayseri Senatörü Hüsnü Dikeçliğin Milliyetçi Hareket Partisine girmişlerdir. Bilgilerinize arz olunur.

Saygılarımla.

Alpaslan Türkeş
Milliyetçi Hareket Partisi
Genel Başkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

26. — Başkanlık Divanı seçimlerine esas tutulacak dağıtım cetveli. (1)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, gündeme geçiyoruz.

(1) 24 . 10 . 1974 tarihli 6 sayılı Danışma Kurulu kararı tutanağın sonuna eklidir.

Bugünkü gündernimizde esas madde olan Cumhuriyet Senatosunun Başkanlık Divanı Üyelerinin seçimine geçeceğiz.

Bildiğiniz gibi yeni dönemin açılmasından en az bir hafta evvel Danışma Kurulunun toplanması mecburiyeti vardır. Danışma Kurulu toplanmış ve partilerin üye sayılarına göre orantıları tespit edilmiştir. Sonuç bir raporla sayın Umumi Heyetimize arz edilmiştir. Seçimlere esas olacağından bu raporu ve kabul edilmiş olan orantıları arz ediyorum.

(Danışma Kurulu Kararı okundu.)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, Danışma Kurulunun kararını dinlediniz. Orantıları da esasen rapor halinde daha evvel bütün üyelere dağıtmış bulunuyoruz. Namzetler hakkında partilerden isim listeleri gelmiştir. Şimdi Danışma Kurulunun bu raporuna göre bu orantılar üzerinde görüş ve mütalaalarını bildirmek isteyen arkadaşlarımız varsa, lütfen işaret buyursunlar?.. Yok.

Danışma Kurulu raporunu ve orantı cetvelini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Büyük bir ekseriyetle kabul edilmiştir efendim.

Cumhuriyet Senatosunun sayın ve kıymetli üyeleri;

Yurdumuzu ziyaret etmekte olan Avrupa Parlamentosu Başkanı Sayın Cornelis Berkhovwer Türkiye'yi ziyaret etmektedir. Dün teşrif etmişlerdir. Bugün Senato ve Millet Meclisi Başkanını ziyaret etmişlerdir. Bu arada kendileri Senato ve Meclis Başkanlarından Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine; yani sayın Senato üyelerine toplantı sırasında şahsen hürmetlerini sunmak istemişlerdir ve tam şu anda heyetle beraber teşrif etmişlerdir. Sayın misafirler locasında bulunmaktadırlar. (Alkışlar) Kendilerine sizler adına teşekkürlerimizi arz ederim.

27. — Başkanlık Divanı seçimi.

BAŞKAN — Partilerden gelmiş bulunan Başkanlık Divanı adaylarının isimlerini arz ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Grupumuz Genel Kurulunun bugün yapmış olduğu toplantı sonunda; Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı adaylarını aşağıdaki şekilde tespit etmiştir.

Yüksek bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

C. Senatosu Adalet Partisi
Grup Başkanı
Lütfi Tokoğlu

Başkanvekili : Mehmet Ünalı (Adana)
İdare Amirliği : Tarık Remzi Baltan (Zcnguldak)
Kâtip Üyelikler : Mehmet Çamlıca (Kastamonu),
Osman Nuri Canpolat (Konya)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Bugün yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Genel Kurulu toplantısında, Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliği, İdareci Üyeliği ve Divan Kâtipliğine ilişikte adları yazılı sayın üyelerin aday seçildiklerini saygılarımla arz ederim..

Cumhuriyet Halk Partisi
Grup Başkanvekili
İstanbul
Fikret Gündoğan

Cumhuriyet Halk Partisi Cumhuriyet Senatosu Grubunun Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı adayları;

Başkanvekilliği : Tokat Senatörü Zihni Betil,
İdareci Üyelik : Denizli Senatörü Hüseyin Atmaca,
Divan Kâtipliği : Burdur Senatörü Ekrem Kabay.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Grupumuz İdare Amirliği adayı Sayın Suphi Gürsoytrak'dır.

Saygı ile arz ederim.

Millî Birlik Grubu Başkan
Yardımcısı
Mucip Ataklı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun 24 Ekim 1974 tarihli toplantısında alınan 6 ncı sayılı karar uyarınca dağıtım cetvelinde grupumuza isabet eden iki Kâtip Üyelige; Bahriye Üçok ve Hüsamettin Celebi aday gösterilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Kontenjan Grubu Başkanı
Nihat Erim

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanındaki açık bulunan bir Kâtip Üyelik için bağımsız Bingöl Üyesi Sayın Arif Hikmet Yurtsever'i aday olarak teklif ediyorum.

Saygılarımla.

Elâzığ
Salim Hazerdağı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliğine bağımsız aday olarak İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nu arz ve teklif ederim.

Kayseri
Sami Turan

BAŞKAN — Namzetleri dinlediniz. Zarflar dağılsın.

Bu husustaki İçtüzüğümüzün 4 ncü maddesini okuyorum, sayın arkadaşlarım:

«Cumhuriyet Senatosunun Başkanlık Divanı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 84 ncü maddesi hükümlerine göre kurulur.

Bu madde hükümlerine göre Başkan seçimi yapıldıktan sonraki oturumda Başkanvekilleri, İdare Amirleri ve Divan Kâtiplerinin seçimi gizli oyla ve salt çoğunlukla bir yıllık müddet için ayrı ayrı yapılır.»

Başkan seçimi geçen sene yapılmış olduğu için ve iki sene müddetle devam edeceği için bu seneki oturumda Başkan seçimi yapılmayacaktır.

Eğer tensip ederseniz, Başkanvekilleri için bir, İdare Amirleri için bir ve Divan Kâtipleri Üyeleri için bir olmak üzere üç sepet koyalım; ayrı ayrı kâğıtlara yazıp, seçimleri bir arada yapalım. Bu hususta başka bir teklif yok ise, böyle yapmayı kararlaştırmış oluyoruz... Böyle yapılacaktır efendim; sepetler konsun, lütfen.

Her üç heyet için ayrı ayrı tasnif heyeti seçmemiz lâzım gelmektedir. Başkanvekilleri için tasnif heyetini seçiyorum:

Muğla Üyesi Sayın Haldun Mentешеoğlu?. Burada.

Kahraman Maraş Üyesi Sayın Adnan Karaküçük?. Burada.

Diyarbakır Üyesi Sayın Azmi Erdoğan? Yok.

Bolu Üyesi Sayın Alâeddin Yılmaztürk? Burada.

Sayın Başkanvekilleri için tasnif heyeti seçilmiştir. («Aynı tasnif heyeti kalsın» sesleri) Ayrı ayrı, efendim.

İdare Amirleri için tasnif heyetini seçiyorum?

Sivas Üyesi Sayın Kâzım Kangal? Yok.

İzmir Üyesi Sayın Mümin Kırılı?. Burada.

Sayın Bahriye Üçok?. Burada.

Aydın Üyesi Sayın Celâlettin Coşkun? Burada.

Sayın İdare Amirleri için tasnif heyeti seçilmiştir, efendim.

Kâtip üyelikler için tasnif heyetini seçiyorum?

Bursa Üyesi Sayın İhsan Sabri Çağlayangil? Burada.

Sayın Kâmil Karavelioğlu?. Burada.

Muğla Üyesi Sayın İlyas Karaöz? Burada.

Sayın Divan Kâtipleri için tasnif heyeti kurulmuştur. efendim.

Oylama işlemine nereden başlayacağımıza dair kura çekiyorum: Sayın Kâzım Kangal. Oylamaya Sivas Üyesi Sayın Kâzım Kangal'dan başlayacağız, efendim.

Birinci sepette Başkanvekilleri, ikinci sepette İdare Amirleri, üçüncü sepette Divan Kâtipleri için zarflar toplanacaktır.

(Sivas Üyesi Kâzım Kangal'dan başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmayan sayın üye var mı efendim?

Oylarını kullanmayan sayın üye var mı efendim?

Oyların kullanmayan sayın üye var mı efendim?

Yok. Oylama muamelesi bitmiştir.

Tasnif heyetleri lütfen yerlerini alsınlar efendim. (Oyların ayırımları yapıldı).

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri; Başkanlık Divanına üye seçimleri neticelendirilmiştir.

Tasnif heyetleri tarafından sunulmuş olan raporları okutuyorum:

Toplantı yılı	: (14)
Tarih	: (1 . 11 . 1974)
Birleşim	: (1)
Tur	: (1)

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilleri için yapılan seçime (140) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Muğla	Kahraman Maraş
Haldun Mentешеoğlu	Adnan Karaküçük
Üye	
Bolu	
Alâeddin Yılmaztürk	

Cumhuriyet Senatosu Seçim Tutanağına bağlı liste

Tur : 1

Üyenin adı ve soyadı

Aldığı oy sayısı

1. Necip Mirkelâmoğlu	108
2. Mehmet Ünal	105
3. Zihni Betil	105

Tasnif Heyeti
 Üye Üye
 Muğla Kahraman Maraş
 Haldun Menteşeoğlu Adnan Karaküçük
 Üye
 Bolu
 Alâeddin Yilmaztürk

BAŞKAN — Bu suretle Başkanvekilleri seçimi için lüzumlu olan nisap mevcuttur; Sayın Mehmet Ünal, Sayın Zihni Betil, Sayın Necip Mirkelâm-oğlu Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliklerine seçilmişlerdir.

Toplantı yılı : (14)
 Tarih : (1 . 11 . 1974)
 Birleşim : (1)
 Tur : (1)

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı İdare Amirleri için yapılan seçime (140) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti
 Üye Üye
 İzmir Cumhurbaşkanınca S. Ü.
 Mümin Kırılı Bahriye Üçok
 Üye
 Aydın
 Ali Celâlettin Coşkun

Cumhuriyet Senatosu Seçim Tutanağına bağlı liste

Üyenin adı ve soyadı	Tur :1	Aldığı oy sayısı
1. Tarık Remzi Baltan		124
2. Suphi Gürsoytrak		116
3. Hüseyin Atmaca		107

Tasnif Heyeti
 Üye Üye
 İzmir Cumhurbaşkanınca S. Ü.
 Mümin Kırılı Bahriye Üçok
 Üye
 Aydın
 Ali Celâlettin Coşkun

BAŞKAN — Bu suretle İdare Âmirliği seçimi için lüzumlu olan nisap temin edilmiş ve Sayın Tarık Remzi Baltan, Sayın Hüseyin Atmaca, Sayın

Suphi Gürsoytrak Cumhuriyet Senatosu İdare Amirliklerine seçilmiş bulunmaktadırlar.

Toplantı yılı : (14)
 Tarih : (1 . 11 . 1974)
 Birleşim : (1)
 Tur : (1)

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Kâtipleri için yapılan seçime (140) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti
 Üye Üye
 Bursa Tabii Üye
 İhsan Sabri Çağlayangil Kâmil Karavelioğlu
 Üye
 Muğla
 İlyas Karaöz

Cumhuriyet Senatosu Seçim Tutanağına bağlı liste

Üyenin adı ve soyadı	Aldığı oy sayısı
1. Mehmet Çamlıca	123
2. Osman Nuri Canpolat	118
3. Hüsametdin Çelebi	116
4. Ekrem Kabay	110
5. Arif Hikmet Yurtsever	110
6. Bahriye Üçok	99
7. Musa Kâzım Karaağaçlıoğlu	2

Tasnif Heyeti
 Üye Üye
 Bursa Tabii Üye
 İhsan Sabri Çağlayangil Kâmil Karavelioğlu
 Üye
 Muğla
 İlyas Karaöz

BAŞKAN — Bu suretle Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Kâtip üyelikleri için Sayın Mehmet Çamlıca, Sayın Ekrem Kabay, Sayın Hüsametdin Çelebi, Sayın Osman Nuri Canpolat, Sayın Bahriye Üçok ve Sayın Arif Hikmet Yurtsever kâfi oy almışlardır ve kâtip üyeliğe seçilmişlerdir.

Bu seçilen arkadaşlarımızın hepsi için yeni yılda çalışmalarının hayırlı, uğurlu ve daima sağlık içinde devam etmesini dilerim. (Alkışlar.)

Bugünkü gündemimiz tamamlanmıştır.

4 Kasım 1974 Pazartesi günü saat 15,00'te Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantısının olacağını bir kere daha hatırlatırım.

Cumhuriyet Senatosu Birleşimini 5 Kasım 1974 Salı günü saat 15,00'te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,29

IV - SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Masonlar Derneğine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı (7/217)

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına
Aşağıdaki sorularımın, İçişleri Bakanı Sayın Oğuzhan Asiltürk tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

16. Nisan. 1974

Cumhuriyet Senatosu
Kayseri Üyesi
Hüsnü Dikeçligil

1. — Başta Genel Başkanınız ve Başbakan Yardımcısı Sayın Necmettin Erbakan olmak üzere; beynelmül olan masonluk hakkında, Müslüman Türk milleti karşısında çeşitli konuşmalar yapmak ve vaadlerde bulunmak suretiyle bugüne gelmiş bulunuyorsunuz. Hal ve keyfiyet böyle iken eski adı (Türkiye'yi Yükseltmek Cemiyeti) olupta kendi mensuplarından başkalarını yükseltmek istemiyen ve yükseltmiyen mevcut teşekkülün ismi zamanı âlinizde «Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği» olarak değiştirilmiş olduğu doğrudur? Doğruysa, partinizce aleyhinde buluna gelinen adı geçen cemiyeti kapatmaya teşebbüs edeceğiniz yerde, isim değiştirmesini kabulünüzü ne ile izah edersiniz?

2. — Kökü dışarda ve beynelmül mahiyet arzeden «Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği»ni hükümet veya hükümetin bir kanadı olarak kapatılmasını düşünüyor musunuz? Düşünür ve düşünmekte iseniz tedbir ve teklifleriniz neler olabilecektir?

3. — Aynı zamanda, hükümetinizce veya hükümetinizin bir kanadı olarak sizler adı geçen derneği kapatmak için bir kanun teklifi hazırlığı içindemisiniz veya hazırlığı içinde bulunulacaktıdır?

T. C.

İçişleri Bakanlığı 16 . 7 . 1974
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 11-13/418

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 1. — Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 20 . 4 . 1974 ve 3 . 7 . 1974 gün ve 3393-2031-7/217 sayılı yazıları :

2. — Özel Kalem Müdürlüğü 3 . 5 . 1974 gün ve 11 . 13/269 sayılı yazımız.

Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sayın Hüsnü Dikeçligil'in Masonlar Derneğine dair 16 Nisan 1974 günlü yazılı soru önergesi incelenmiş ve cevabımız aşağıda belirtilmiştir.

3512 Sayılı Kanuna göre 1927 yılında kurulmuş olan «Türkiye'yi Yükseltme Cemiyeti» 1630 sayılı Dernekler Kanunu yürürlüğe girmesinden sonra tüzüğünde yeni kanunun öngördüğü değişiklikleri yaparak ismini «Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği» olarak değiştirmiştir.

Sözü edilen derneğin tüzüğü bizden önceki iktidar devrinde incelemeye tabi tutulmuş ve kanuna uygun bulunarak intibakı yapıp İstanbul Valiliği aracılığı ile ilgililerine 12 . 12 . 1973 gün ve 34-03-144/2/270015 sayılı yazı ile duyurulmuştur.

Görüleceği üzere sözü edilen derneğin isim ve tüzük değişikliği işlemleri hükümetimizin kurulmasından önce cereyan etmiştir.

Dernekler 1630 sayılı Kanuna göre kurulup kapatılmaktadırlar. Sözü edilen derneğin kapatılması için ayrıca bir Kanun çıkartılmasına ihtiyaç bulunmamak-

tadır. Zira 1630 sayılı Kanunda fesih veya infisah hükümleri gösterilmiştir.

Arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı

2. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, bazı camilerdeki halılara dair soru önergesi ve Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin yazılı cevabı. (7/220)

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın ilgili Devlet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerinizi saygılarımla rica ve arz ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Kayseri Üyesi
Hüsnü Dikeçligil

1. — Ankara'daki Maltepe camiiinin eski ve kıymetli haiz halılarının yeni halılarla değiştirildiği söylenilmektedir. Ve bu suretle vakfa riayet edilmemiş olmaktadır.

İlgili Sayın Devlet Bakanı gündem dışı konuşma, «böyle bir şeyin vaki olmadığını ve vakıflar müdürlüğünce halıların kendilerinde kaydının olmadığını» söylemişlerdi.

Gerçeğin anlaşılabilmesi için, bundan dört yıl önce adı geçen cami derneğinin mensuplarının, eski halılardan çok iyi anlayan ve Ulus İş Hanı D. Blok No : 7 de mukim Sayın Adnan İzmirli Beyi çağırarak suretiyle halıların numaralanıp değerlendirilmesini teminle demirbaş defterine geçirtmişlerdir. Maltepe Camiinin eski halılarının yerinde durup durmadığının iyice anlaşılabilmesi için, Adnan İzmirli Bey davet edilmek suretiyle eski halıların sayımının yaptırılmasının ve yerinde durup durmadığının yazılı olarak cevaplandırılmasını,

2. — Ve yine, Samsun İline bağlı Alaçam ilçesinde mukim Dava Muakkibi Yahya Yılmaz Beyin, adınma göndermiş olduğu bir mektupta; ilçe müftüsü Ceylan tarafından Orta Camii iki adet antika halısının satıldığını ve bu hususta Diyanet İşleri Başkanlığına şikâyeti üzerine başkanlıkça müfettiş Sayın Hasan Hülki Mert'in gönderildiğini, bugüne kadar ise hiç bir netice alamadığını bildirmektedir.

a) Müfettişin tahkikatı sonucu ne merkezdedir?

b) Anladığımıza göre müfettiş raporunda ilçe müftüsünü suçlu olarak bulmakta ve lüzumu mahkemesini istemektedir.

Keyfiyet bu merkezde iken müftü Mustafa Ceylan hakkında bir işleme girilmiş olunmamasının sebebi nedir?

Ve bundan sonra müftü hakkında yapılacak işlem ne olacaktır?

T. C.

Devlet Bakanlığı
Sayı : 7.01.813/3856

18 . 7 . 1974

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

C. Senatosu Kayseri Üyesi Sayın Hüsnü Dikeçligil'in Bakanlığımıza yönelttiği yazılı soru önergesi aşağıdadır.

Soru sahibine iletilmesine delâlet buyrulmasını saygılarımla rica ederim.

Süleyman Arif Emre
Devlet Bakanı

Cevaplarımız :

1. Ankara Maltepe Camiine yeni halılar yayıldığı öğrenilmiştir. Ancak «...bu suretle vakfa riayet edilmemiş olmaktadır.» hükmüne varmanız mümkün değildir. Çünkü Maltepe Cami Yaptırma ve Yaratma Derneği tarafından geniş bir yardımla yaptırılan Maltepe Cami vakıf değildir.

Gündem dışı konuşmanıza, Bakan sıfatıyla vermiş olduğum cevapta söylediğim gibi, hadise buyduğunuz gibi değiştirme değil ve Vakıflar Genel Müdürlüğünde halıların kaydı yoktur.

Adı zikredilen Dernek Genel Kurulu mevcut halıların bir tip olması kararına varmış ve Yönetim Kurulu da bu kararı kendi imkânlarıyla yerine getirmiştir. Eski halılar üzerinde tasarruf hakkı Dernek Hükmi şahsiyetine ait olmakla beraber halılar Dernekçe muhafaza edilmektedir. Halıların sayım ve demirbaş defterine geçirilmesi hususu Derneğe ait denetimi de, malûmları olduğu veçhile, Dernekler Kanununa göre İçişleri Bakanlığıdır.

Derneğin eski halıları satmayı şimdilik düşünmediğini Cuma ve Ramazan aylarında artan cemaat için yedek olacaklar dışındaki halıların ihtiyacı olan camilere hediye edileceği öğrenilmiştir.

Maltepe Camii halılarının durumu budur.

2. İkinci soruda bahis konusu edilen Alaçam Müftüsü Mustafa Ceylan tarafından Orta Camii iki halısının satıldığı iddialarına gelince; Sayın C. Senatosu üyesi bir vatandaşımızın kendilerine yazdığı mektupla verilen bilgileri esas alarak sorularını sıralamaktadır.

Yapılan tahkikata göre hadise şöyledir :

Alaçam Çarşı Camiine cemaatten bir zat bir halı seccade hibe etmiştir.

1973 yılı Temmuz ayı içinde halı tüccarları cami deki bu halıyı satın almak istemişler ise de, müftü satmamıştır. Halıyı hibe eden zatı bulan halıcılar hibe bedede bulunan zat, müftü, Belediye Başkâtibi ve caminin müezzini huzurunda halıyı almışlar yerine daha büyük bir halı sermişlerdir. Halının 1710 sayılı Eski Eserler Kanununa tabi eserlerden olup olmadığı belli değildir.

a) Müfettiş tahkikatı sona ermiş, 22 . 3 . 1974 tarihinde rapor Diyanet İşleri Başkanlığına verilmiştir.

b) Müfettiş raporunda, Müftü Mustafa Ceylan'ın kusurlu olduğunu kabul etmiştir.

Önerge 2. soru «b» fıkrasında yer alan lüzumu mahkeme bahis konusu olmayıp Mustafa Ceylan'a cezası verilmiştir.

657 sayılı Kanun yürürlükte ise de disiplin yönetmeliği çıkmadığından, disiplin cezalarının tayininde Genel olarak müşkülât bulunmaktadır. Ayrıca 633 sayılı Kanununun 14 ncü maddesi (f) fıkrası gereğince camilerde bulunan eşyanın korunması, değerlendirilmesi ve satışı ile ilgili bir yönetmeliğin çıkarılması gerekmektedir. Bu yönetmeliğin Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından dan müştereken hazırlanması gerekmektedir. Yönetmeliğin hazırlanması için her iki kuruma Bakanlığımızca emir verilmiştir.

Bu yönetmelik ve disiplin yönetmeliği çıktığı takdirde Cami eşyasının korunması için daha dikkat ve itina sarfedileceği ve suçlu veya kusurlu kişilerin tecziyelerinin mümkün olacağı düşünülmektedir.

Süleyman Arif Emre
Devlet Bakanı

3. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Savaklı köyü halkının iskânına dair soru önergesi ve Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Mustafa Ok'un yazılı cevabı. (7/238)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile arz ederim. 28 . 5 .1974

Malatya Senatörü
Hamdi Özer

Soru :

Malatya Doğanşehir, Sürgü Barajı altında kalan ve bu yüzden iskâna tabi tutulan Savaklı köyü halkı yıllardanberi iskân işleminin uzaması nedeniyle perişan durumdadırlar.

Bakanlığınızca gerekli etüt yapıldı. İskân sahası tespit edildi. Bu tespit edilen yerin satın alınması bildirildi. Fakir köylüler bu yeri bin müşkilâtle satın aldı. Tapuları Bakanlığınıza sundu. Bundan sonra buraya içme ve sulama suyu gelemes diye aynı etüdü yapan Bakanlığınızca köylülere olamaz cevabı verildi.

Bu köylülere fuzulen satın almış olduğunuz arazi ne olacaktır. Bunlar iskâna tabi tutulmazsa ilişik fotoğraflarda görüldüğü gibi hayatları her an tehlike altında bulunmaktadır.

Doğanşehir ilçesinin Çıglık, Gürobası, Çömlekobası, Şatrobası ve Kelhalil köyleri de susuzdur. Bu grup köylere gelecek su tespit edilmiştir. Bu sudan motopomla Savaklı'nın iskân edeceği yerin de yararlanacağı bilinmektedir. Bu grup köyler ile Savaklı'nın iskân edileceği yere ne zaman su getirilecektir ve Savaklı'nın halkı en geç ne zaman iskân edilecektir?

T. C.

Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı
Basın - Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı
Sayı : H.11.3061.11913

Konu : Malatya Senatörü Hamdi Özer'in yazılı soru önergesi

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 30 . 5 .1974 gün ve Gen. Sek. 2115-3753-7/238 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması istenen soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa Ok
Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı

Malatya - Doğanşehir - Savaklı köyünün iskânı ve bazı köylerin içmesuyu işi hakkında Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in Köy İşleri ve

Kooperatifler Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmak üzere tevcih ettikleri soru önergesinin cevabıdır.

Sürgü barajı suları altında kalan Savaklı köyündeki ailelerin bazıları İmar ve İskân Bakanlığınca bir başka yere nakledilmiştir.

Savaklı Köyü Muhtarlığının 28.1.1969 tarihinde köylerinin bir başka yere nakli hususunda vaki müracaatları üzerine Bakanlığımızca mahallinde gerekli etüt ve araştırmalar yapılmış bulunmaktadır.

Bu etüt ve araştırmalar sonunda köydeki kerpiç evlerine bahar ve kış aylarında rutubetten zarar gördüğü, yazın da sivrisineklerin köylüyü rahatsız ettiği tespit edilerek, köyün 1300 metre mesafedeki Tepeüstü mevkiine nakli uygun mütalaa olunmuştur.

Köyün Tepeüstü mevkiine naklindeki faktörler şunlardır :

- a) Çevrede yerleşime daha uygun bir yerin bulunmaması,
- b) Köyün bu mevkiine naklinin köylülerce arzu edilmesi,
- c) Adana - Malatya asfaltına yakın oluşu,
- d) 4 - 5 km. mesafedeki Sürmeli köyünden içmesuyu temininin mümkün görülmesi,

Bu faktörler gözönünde bulundurmak suretiyle yeni yerleşim yeri olarak düşünülen, sahaya, köyün nakli için evveleminde şahıs malı olan bu sahanın köylüler tarafından satın alınarak köy tüzel kişiliği adına tescilinin gerektiği 11 . 8 . 1972 tarih ve 1749 sayılı yazımızla ilgililere duyurulmuştur.

Köylülerin bu sahayı satın alacaklarını bildirmeleri üzerine, Bakanlığımız Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğünce sahanın krokisi ve haritası hazırlanarak imar planı yapılmış ve 25 . 7 . 1973 tarihinde mahalline intikal ettirilmiştir.

Daha sonra Malatya Valiliğinden alınan 12.12.1973 gün ve 468/5-A.1 sayılı yazıda; 140 000 TL. bedelindeki şahıslara ait olan bu sahanın satın alınması için köylülerce ancak 50 000 TL. ödendiği geri kalan 90 000 TL. nin tahsil edilmediği, bu nedenle de sahanın köy tüzel kişiliği adına tescilinin mümkün olmadığı bildirilmiştir.

Savaklı köyü ile beraber Çıglık, Gürovası, Çömlükovası, Çakılovası, Kelhalil köylerinin içmesuyu işinin 1974 yılı içinde cari usul ve teknik gereklere göre ele alınarak tetkiki ve gereğinin yapılması hususunda Malatya Valiliği ve Elâzığ YSE 11. Bölge Müdürlüğüne talimat yazılmıştır.

Savaklı köyünün su işinin Bakanlığımızca, arazinin hukuki problemlerinin de köylülerce hallinden sonra anılan köyün nakliyle ilgili uygulamaya geçilecektir.

4. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Akçadağ İlçesi Sultansuyu Harası ile 17 köyün arazisini sulayan «Hark-ı Kebir» sulama kanalına dair soru önergesi ve Başbakan adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı. (7/243)

Aşağıdaki sorunun Başbakanlıkça yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile arz ederim.

3 . 6 . 1974

Hamdi Özer

Malatya Senatörü

SORU :

Akçadağ İlçesi Sultansuyu Harası ile 17 köyün arazisini sulayan (Hark-ı Kebir) denilen çok eski bir sulama kanalı bozulmuş olduğundan yarıyarıya su zayi etmektedir.

Su tevziini hara'nın memuru yapmaktadır. Bu nedenle önce hara, sonra halkın arazisi sulanmaktadır.

Kanal, beton olmadığı için halkın arazisindeki ekin ve bahçelere su yetiştirmekte 7.000 hektarlık arazi kurak kalmaktadır. Bu yüzden mal sahipleri göç etmek zorunda kalmıştır.

Halbuki bu suyun yarısı 17 köye aittir. Her yıl bu kanalın onarımı için halktan 4 000 civarında amele ücreti toplanarak Hara Müdürlüğüne verilmektedir.

Buna rağmen iğreti bir onarımla su zayii giderilemediği ve Hara'nın çeltik yetiştirmeye devam etmesi yüzünden halkın arazisine su kalmamaktadır.

Sosyal bir devlet olarak, halk ile Devletin ortak hak ve ilişkilerinde eşitlik gözetilmesi gerektiği halde bu konuda önce Devlet sonra halk ilkesi uygulanmaktadır.

Zaten yetersiz olan su ile Devletin harasında su için çeltik tarlaları sulanmakta ve artarsa halkın arazisine su verilmektedir. Bu yüzden halkın geçim kaynağı kurutulmaktadır.

Yıllardan beri 17 köy halkının temsilcisi olan yüzlerce heyet hükümetlere müracaat etmiş, fakat sonuç alamamışlardır. Halkın ve Hara'nın ortak istekleri şunlardır :

1. — Sulama kanalının beton olarak yapılması;
2. — Bu yapım bitinceye kadar Hara'da çeltik ekilmemesi,
3. — Bu suyun DSİ tarafından işletilmesi...

Bu işletme DSİ'ye verilince kanalın yapımı, bakımı ve suyun ücretle kullanılmasından doğan tasarrufla, su ziyat önlenecek ve su yeterli kapasiteye ulaşacaktır. Ayrıca Hara ile köylüler arasında ve köylülerin kendi aralarında doğan ihtilâflar, üzücü olaylar ve çeşitli suçlar giderilmiş olacaktır.

Yukarıda açıklandığı gerekçeler uyarınca Tarım - Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ortak bir anlaşma yapılarak, kanalın DSİ tarafından yapılıp işletilmesi ve bu yapım sonuna kadar Harada çeltik ekilmemesi yolunda birçok müracaatlar mevcuttu. Hal çaresi de budur. Bu kanalın DSİ tarafından işletilmesi cihetine gidilecek midir?

T. C.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sayı : 112/052.4/1682-40356

21 . 8 . 1974

Konu : Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Sayın Hamdi Özer'in, «Hark-ı Kebir» sulama kanalına dair yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 5 . 6 . 1974 gün ve 7/243-3798-2133 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Sayın Hamdi Özer'in «Kadim Arkıkebir Kanalı» na dair yazılı soru önergesine, Sayın Başbakan adına verilen cevap ilişkide sunulmuştur.

Bilgilerinize saygı ile arz ederim.

Cahit Kayra

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Sayın Hamdi Özer'in, «Kadim Arkıkebir Kanalı» na dair yazılı soru önergesi cevabıdır

Soru : Akçadağ ilçesi Sultansuyu Harası ile 17 köyün arazisini sulayan «Hark-ı Kebir» denilen çok eski bir sulama kanalı bozulmuş olduğundan, yarı yarıya su zayı etmektedir.

Su tevziini Hara'nın memuru yapmaktadır. Bu nedenle önce Hara, sonra da halkın arazisi sulanmaktadır.

Kanal, beton olmadığı için halkın arazisindeki ekin ve bahçelere su yetişmemekte, 7 000 hektarlık arazi kurak kalmaktadır. Bu yüzden mal sahipleri göç etmek zorunda kalmıştır.

Halbuki, bu suyun yarısı 17 köye aittir. Her yıl bu kanalın onarımı için halktan 4 000 TL. civarında amele ücreti toplanarak Hara Müdürlüğüne verilmektedir.

Buna rağmen iğreti bir onarımla su zayii giderilemediği ve Hara'nın çeltik yetiştirmeye devam etmesi yüzünden halkın arazisine su kalmamaktadır.

Sosyal bir Devlet olarak, halk ilc Devletin ortak hak ve ilişkilerinde eşitlik gözetilmesi gerektiği halde bu konuda önce Devlet, sonra halk ilkesi uygulanmaktadır.

Zaten yetersiz olan su ile Devletin harasında su için çeltik tarlaları sulanmakta ve artarsa halkın arazisine su verilmektedir. Bu yüzden halkın geçim kaynağı kurutulmaktadır.

Yıllardan beri 17 köy halkının temsilcisi olan yüzlerce heyet Hükümetlere müracaat etmiş, fakat sonuç alamamışlardır. Halkın ve Hara'nın ortak istekleri şunlardır:

1. Sulama kanalının beton olarak yapılması,
2. Bu yapım bitinceye kadar Hara'da çeltik ekilmemesi,
3. Bu suyun DSİ tarafından işletilmesi...

Bu işletme DSİ'ye verilince kanalın yapımı, bakımı ve suyun ücretle kullanılmasından doğan tasarrufla, su ziyat önlenecek ve su yeterli kapasiteye ulaşacaktır. Ayrıca Hara ile köylüler arasında ve köylülerin kendi aralarında doğan ihtilâflar, üzücü olaylar ve çeşitli suçlar giderilmiş olacaktır.

Yukarıda açıklandığı gerekçeler uyarınca Tarım - Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ortak bir anlaşma yapılarak, kanalın DSİ tarafından yapılıp işletilmesi ve bu yapım sonuna kadar Hara'da çeltik ekilmemesi yolunda birçok müracaatlar mevcuttur. Hal çaresi de budur. Bu kanalın DSİ tarafından işletilmesi cihetine gidilecek midir?

Cevap : Arkıkebir kanalı bugünkü haliyle islâh edilebilecek ve beton kaplama yapılabilecek durumda değildir.

Ayrıca yeni açılacak kanal kapasitesinin, dolayısıyla sulama sahasının tespitinde, Sürgü Barajı, Doğanşehir ovası, Akçadaş ovası sulaması Sultansuyu Çayı'nın su imkânları en büyük etkindir.

Teknik eleman gücüne bağlı olarak halen üzerinde çalışılmakta olan su imkânlarının kesin durumu belli olduktan sonra projenin fizibilite çalışmaları 1975 yılı içinde ikmâl edilecektir.

Bu çalışmalar neticesinde mevzu, teknik ve ekonomik yönden yapılabilir bulunduğu takdirde, bütçe imkânlarına bağlı olarak icraat programlarına teklif edilecektir.

Sözü edilen sulama, tamamen mahallî bir sulama özelliğini taşıdığından, su dağıtımı ve bundan doğan anlaşmazlıkların çözümü (çeltik ekiminin düzenlenmesi de dâhil) mahallî kuruluşlara ait bulunmaktadır.

Şimdiye kadar bu konuda birçok müracatlar olmuştur. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 6200 sayılı Kanuna göre yaptığı tesisleri işletmekle yükümlüdür. Ayrıca kanunun, yapılan tesislerin çiftçi teşekküllerine devrini de öngörmektedir.

Bu itibarla, DSİ Teşkilâtına aidolmayan mezkûr mahallî sulamanın, Devlet Su İşlerince işletilmesi ve bakımı mümkün görülmemektedir.

Bilgilerinize saygı ile sunarım.

Cahit Kayra
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

5. — *Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, Adana'nın Kadirli ilçesinde Askerlik Şubesinin yeniden açılmasının düşünüülüp düşünülmeyeceğine dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın yazılı cevabı. (7/249)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını müsaadelerinizi arz ederim.

C. Senatosu Adana Üyesi
Dr. Nuri Âdemoğlu

Kadirli kazamızda şimdiye kadar mevcut bulunan Askerlik Şubesi kaldırılmıştır. Adana'mızın büyük bir nüfusu yüzünü aşkın olan bu kaza halkımızın askerlik çağına gelen çocuklarını yoklama için merkeze kadar gidip gelmeleri hem zaman hem de

para kaybına sebebiyet olmaktadır. Halka hizmet gayesiyle işbaşına gelen Hükümetlerin böyle bir davranışı halka hizmet değil bilâkis eziyet olmaktadır. Bu itibarla bu hatalı kararı düzeltmeyi düşünmekte misiniz? Askerlik Şubesinin tekrar açılmasını düşünüyor-sanız zamanını bildirir misiniz?

T. C.

Millî Savunma Bakanlığı
Kanun : 629/1-74

10.7.1974

Konu : Kadirli As. Ş.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Cumhuriyet Senatosu Bşk. Hıgının 7.6.1974 tarih ve Kanunlar Müdürlüğünün 3818-2139-7/249 sayılı yazısı :

Adana'nın Kadirli İlçesinde yeniden askerlik şubesi açılmasının düşünüülüp, düşünülmeyeceği hakkında Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Âdemoğlu tarafından verilen yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşü aşağıdaki şekilde saptanmıştır :

Yurdun çeşitli bölgelerinde hizmet görmekte olan askerlik şubeleri personel sayısında ve bütçe harcamalarında tasarruf sağlamak amacıyla ulaşım olanakları elverişli ve birbirine yakın olan ilçelerde merkezileştirme yoluna gidilerek yeniden örgütlenmiş ve bu nedenle de Kadirli Askerlik Şubesi Kozan'a bağlanmıştır.

Ancak sonradan askeralma hizmetlerinin bazı bölgelerde yeterli bir şekilde yürütülemediğinin saptanması üzerine bu konuda ortaya çıkan çeşitli sorunların çözümlenebilmesi amacıyla, yapılmış olan çalışmalarda Bakanlığımızca yeniden hizmete açılması öngörülen şubeler içinde Kadirli Askerlik Şubesine hazırlanan plânın (A) sırasında yer verilmiş bulunmaktadır.

Buna göre 1975 yılı içinde Adana Askerlik Dairesi bölgesinde bir şube açılması yoluna gidildiğinde bu konuda önceliğin Kadirli Askerlik Şubesine verileceğini bilgilerinize arz ederim.

Hasan Esat Işık
Millî Savunma Bakanı

6. — *Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın, Adana'nın Kadirli İlçesinde askerlik şubesinin yeniden kurulmasının düşünüülüp düşünülmeyeceğine dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın yazılı cevabı. (7/253)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygı ile rica ederim.

Adana Senatörü
Mehmet Ünal

1. Halen nüfusu 100 binin üzerinde bulunan Adana Kadirli İlçesinden merkezîyet ve tasarruf gerekçeleriyle kaldırılmış bulunan Askerlik Şubesinin yeniden kurulması için vaki müracaatlar hakkında ne düşünülmektedir?

2. Ekonomik şartların ve nüfusun süratle gelişmekte olduğu bu ilçemizde şubenin yeniden kurulmayacağına bir defa daha tetkiki mümkün müdür?

3. Mümkün ise hangi tarihe kadar netice alınabilir?

T. C.

Millî Savunma Bakanlığı 10 . 7 . 1974
Kanun : 629/1-74

Konu : Kadirli As. Şb. Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : C. Senatosu Bşk. lığının 7 . 6 . 1974 tarih ve Kanunlar Md. lüğünün 3829 - 214 - 7/253 sayılı yazısı.

Adana'nın Kadirli İlçesinde yeniden Askerlik şubesi açılmasının düşünülüp düşünülmediği hakkında Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal tarafından verilen yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşü aşağıdaki şekilde saptanmıştır.

Yurdun çeşitli bölgelerinde hizmet görmekte olan Askerlik şubeleri personel sayısında ve bütçe harcamalarında tasarruf sağlamak amacıyla ulaşım olanakları elverişli ve birbirine yakın olan il veya ilçelerde merkezileştirme yoluna gidilerek yeniden örgütlenmiş ve bu nedenle de Kadirli Askerlik Şubesi Közan'a bağlanmıştır.

Ancak sonradan Asker alma hizmetlerinin bazı bölgelerde yeterli bir şekilde yürütülemediğinin saptanması üzerine bu konuda ortaya çıkan çeşitli sorunların çözümlenebilmesi amacıyla yapılmış olan çalışmalarda Bakanlığımızca yeniden hizmete açılmaları öngörülen şubeler içinde Kadirli Askerlik Şubesine, hazırlanan planın (A) sırasında yer verilmiş bulunmaktadır.

Buna göre 1975 yılı içinde Adana Askerlik Dairesi bölgesinde bir şube açılması yoluna gidildiğinde bu konuda önceliğin Kadirli Askerlik Şubesine verileceğini bilgilerimize arz ederim.

Hasan Esat Işık
Millî Savunma Bakanı

7. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Çorum İline bağlı Osmancık'ta oturan İhsan Yazıcı ile İzzet Aksu tarafından gönderilen mektuba dair soru önergesi ve Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin yazılı cevabı. (7/256)

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Çorum İline bağlı Osmancık ahalisinden İhsan Yazıcı, İzzet Aksu tarafından haklarını savunmak üzere adıma gönderilmiş bulunan mektubun bir fotokopisini sunmuş bulunuyorum. Bu mektupta zikredilen hadiselerin Sayın İçişleri ve ilgili Devlet Bakanı tarafından tarafsız bir inceleme sonucunda, cevabının yazılı olarak bildirilmesine müsaadelerinizi saygılarımla rica ve arz ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Kayseri Üyesi
Hüsnü Dikeçligil

Hüsnü Dikeçligil

C. Senatosu Kayseri Üyesi

Sayın Oğuzhan Asiltürk (İçişleri Bakanı) Gönül ferahlatıcı konuşmalar yapıyor, ümit verir bir tavırda bulunuyor, fakat tatbikatı konuşmalarına zıt düşüyor, vatandaşların birlik içinde huzurla yaşayacağından bahsediyor, ne yazık ki vatandaş bir kişinin yüzünden bir birlerine düşman kesildi de hiç aldırış eden yoktur.

İlçemizde bir daire amiri var ismi Naim Arınık (üstelik cami yaptırma derneğinin de başkanıdır) yaptığı kanunsuz işleri üç bölümde mütalaa edebiliriz.

1. Halkı tedirgin ve huzursuz etmektedir. Peşine topladığı bazı gafil vatandaşları kışkırtarak caddeelerde küfrettirir, söğdürür, kaza halkının ileri gelenlerinden bazılarını sopa attırır, Mustafa Okutan, Hikmet Sabuncu, Mehmet Bilginer, Haciken Bey'lerden sorulabilir.

Çarşıda, pazarda, kahvede, dükkânlarda hep Naim'in yaptığı işler konuşulur vatandaşın kulakları dolmuştur, vatandaş bıkmıştır.

2. Naim Arınık cami yaptırma derneği başkanı olduğundan inşa halindeki camiye yardım toplamaktadır, köylerden bakır topladı, hangi köyden ne kadar ve yekûn miktar bakır ne kadardır bilinmez üç defa bakır deposu açılarak bakır çalındı, bakırı alan adam yakalandığı halde hiç açığa çıkarılmadan örtbas edildi. Çünkü başkaları vasıtası ile Naim Bey çaldırıp sattırıyor, böylece çıkar sağlıyordu. Kimse hesap soramaz, yine camilerde kadınlarla konuşma yaparak makbuzsuz para topluyor bilâhare paranın az bir kısmına makbuz kesiyor hiç kesmediği de var. Dernekler Kanunu yasak etmiş kim tatbik eder.

Bir hayır derneğini âlet ederek topladığı paraları keyfince bazı zevatla harcamaktadır : Bağış ismi altında 8 - 10 bin liraya kendi dairesine bir taksi aldı, bütün masrafları gayrimeşru topladığı paradan 8 - 10 bin liraya bir taksi de Çorum Müftüsüne temin etti, bağış ismiyle onun masrafını da Osmancık havalisinden temin etmektedir. Yine Çorum'da yaptığı bonkerlik sayesinde Çorum Müftüsü Nurettin Höçük, Naim Arınık'in emrindedir isteklerini yerine getirir. Çorum Müftülük personelinden Mustafa Ahıskalı, Kâtip Ahmet Bey, Nevzat, İmam Fikret Çıplak, bu zevat Naim Arınık için canlarını feda ederler. Bunları da Osmancık havalesinin haracı ile Naim Bey beslemektedir. İspatı için bu zevatın Çorum'da yemek yedikleri lokantadan sorulduğunda paraları kimin verdiğini ve Naim Beyin patronluğunu saklayamazlar. Çünkü bir gün beş gün değil, bir kaç aydan beri haftada bir kaç gün Naim Bey Çorum'da bu ismi geçenlerle zevku safa etmektedir.

Adı geçen dernekten sahte fatura - senetler karşılığında istediği kadar para ayarlayabiliyor, makbuzsuz topladığı paralarda kendine kalıyor, bu sayede imparator saltanatı yaşıyor, karşı koyacak bir kuvvet yoktur.

3. — Devlet dairesine ait resmî vasıtayı mülkiye amirinden yazılı izin almadan belediye hudutları dışına çıkmak yasak olduğu halde Daire Amiri Naim Arınık buna lüzum görmez, Naim Arınık Osmancık köylerini gezer, Mecitözü ilçesi köylerini de gezer ailesini resmî vasıtaya bindirir, defalarca Mecitözü'ne götürür - getirir. Çorum'a gidiş - geliş hesaplanmaz vali de bu kadar gezinti yapamaz, Ankara'ları da dolası mülkiye amiri hiçbirine mani olamaz, araları iyidir de onun için. Mülkiye amiri de aynı kafadadır, onu da idare ediyor. Dairenin resmî taksisi keyfi tasarrufla hasredilemez, kanun yasaklar.

Yukarıda arz edilen bu üç kısım yolsuzluklar vilâyete anlatıldı. İlçemiz il encümen azaları ve halkımız tarafından örtbas edildi. Devlet Bakanı S. Arif Emre'ye duyuruldu heyet tarafından, Necmettin Erbakan'a, Oğuzhan Asiltürk'e dilekçe ile bildirildi.

Diyanet İşleri Başkanlığı da durumu bildiği halde ses çıkarmıyor. Naim Arınık ilçe ve havalisinden uzaklaştırılmalıdır.

Vilâyet haricine Devletimizin yasama ve denetleme mercii olarak durumu bir de sizlere duyurmaktan ümitvarız.

Arka sayfada izahına çalıştığım hususların devam etmemesi için her üç hususta İçişleri Bakanlığını ilgilendirdiğinden Bakanlıkça gönderilecek tecrübeli bir müfettişce hadiseleri yerinde görerek bir neticeye bağlanmasını, iş vilâyete havale edildiği takdirde yine örtbas edileceğinden durumla Bakanlığın ilgilenmesini lüzumlu bulmaktayız.

Gereğinin yerine getirilmesini saygı ile arz ederiz.

Çorum - Osmancık halkından İhsan Yazıcı - İzzet Aksu

Not : Bahsettiğimiz Naim Arınık beyin Çorum Milletvekili Kasım Barlar (C. H. P.) Yâsin Hatiboğlu (M. S. P.) ile sıkı ilişkisi olduğunu da hatırlatırız. Sırtını Hükümete dayamış demektir. Şikâyetlerimize bakılmıyor huzurumuz da felâketimiz de sizin elinizde. Selâm ve hürmetler.

T. C.

Devlet Bakanlığı
Sayı : 7.01/828

29 . 7 . 1974

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 10 . 6 . 1974 ve 18 . 7 . 1974 tarih ve 3856 - 2156-7/256 sayılı yazılarımız.

C. Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçlil'in İçişleri Bakanlığına ve Bakanlığımıza tevcih ettiği yazılı soru önergesine verilen cevaplar aşağıdadır.

Cevaplarımızın soru sahibine ulaştırılmasına delâletini saygı ile rica ederim.

Süleyman Ârif Emre
Devlet Bakanı

Cevaplarımız :

1. — Soru önergesi, iki vatandaşın önerge sahibine gönderdikleri mektupta ileri sürülen iddialar sebebiyle icranın mevzuata aykırı işlemleri olabileceği düşüncesiyle verilmiş bulunmaktadır.

Sayın Dikeçligil'e Bakanlığım ile de ilgili ve böyle hadiseleri hikâye eden ve müdellel veya mücerret iddiadan ibaret binlerce mektup gelebilir. Her mektubun soru önergesine mevzu yapıldığında, icrayı denetlemeden farklı bir durum meydana geleceği hususunu öne sürmeden ifade edelim ki mektup, suç isnatları ile doludur. Bazı tutarsız ifadelerle birlikte tahkike değer ve Bakanlığım ile ilgili hususlar da vardır.

2. — Osmancık ilçesi Müftüsü Naim Arınık hakkında tayin edildiği andan itibaren şikâyet ve ihbarlar vaki olmuştur. Mektupta ifade edildiğinin aksine Diyanet İşleri Başkanlığı bir çok tahkikat yaptırmış, müftü hakkında vaki iddiaların sübut bulmadığı görülmüştür.

3. — Soru önergesi münasebetiyle konunun tekrar müfettişlerce tahkiki istenmiştir. Netice alındığında, isterlerse ayrıca bildirilir.

4. — Mektupta Müftü Naim Arınık hakkında T. Ceza Kanununa aykırı olan adam dövdürtmek, hırsızlığa aslı fer'i iştirak, Dernek paraları dolayısı ile emniyeti suiistimal, haraç almak suçları açıkça isnat olunmaktadır. Mektup suretinin 2 nci sayfa 12 nci satırda «...Naim bey Çorum'da bu ismi geçenlerle zevku safa etmektedir.» denilmektedir. Bu anahüküm açık değildir. Fakat her husus tahkik ettirilecektir.

Müftü Naim Arınık'ın 633 sayılı Kanuna, tüzük ve yönetmeliklere uygun olmayan fiil ve hareketlerinin bulunup bulunmadığı tahkik ettirilecektir.

5. — Mektubun «Not» kısmındaki «Naim Arınık'ın sırtını hükümete dayamış» iddiası ise varit olmamak gerektiğini şimdiden söylemek mümkündür.

Soru önergesine mevzu teşkil eden mektup suretinde tarih yok ise de, mektup önergenin C. Senatosu Başkanlığına tevdi tarihi olan 6.6.1974 tarihinden önce gönderilmiştir. Müftü Naim Arınık Koalisyon Hükümeti kurulduktan sonra tayin edilmiştir. Tayini 11.11.1971'dir.

Bu tarihte ise, Hükümette C. H. P. ve M. S. P.'den üye dahi yoktur.» Asıl iddialar, tahkik edileceği cihetle bu hususlar önemli değildir.

8. — *Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 12 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnameye dair soru önergesi ve Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'in yazılı cevabı. (7/257)*

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına
Aşağıdaki sorunun Personel işlerine bakan sayın Devlet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarınızı saygılarımla rica ederim.

Kastamonu Senatörü
Ahmet Nusret Tuna

Son çıkan «12 sayılı Kanun kuvvetindeki kararnameye göre» evvelce kazanılmış hakların korunmasına ve normal eğitim dışında staj, kurs, memurluğa imtihanla giriş, yabancı dil imtihanı gibi faktörler değerlendirilmiş olduğu halde, hakimlik sınıfından idari hizmetler sınıfına geçenlerin, kazanmış oldukları kıdemler saklı tutulmadığı gibi iki yıllık hakimlik stajının da değerlendirilmediği,

Özellikle kaaznılmış olan kıdem hakkının saklı tutulmaması hukuk açısından önem taşımaktadır. Bunun çeşitli stadülerde geçen ve daha önceki intibaklarda değerlendirilmeyen hizmetlerin değerlendirilmesine olanak sağlaması için bu defa getirilen intibak usulünden ileri geldiği izlemine doğmaktadır. Toplam hizmetlerin üçer yıla bölünmesi suretiyle intibak yapılması usulüne, (daha önceki intibaklarda kazanılan haklar saklı olmak üzere) kaydının konulmuş olması gerekeceği.

Kararnamenin 36 ncı maddesinin içine hakimlik stajının dahil edilmemiş olmasının da hukuk ilkeleri ile bağdaşmadığı, ileri sürülmektedir. Doğru mudur?

Hukuk mezunu bir kirase, hakimlik ve milletvekilliği yaptıktan sonra idareye intisap ederse, derece terfi süresinin üç yıl üzerinden hesaplanmasının, müktesep haklara aykırı sayılıp sayılmıyacağıdır.

T. C.

Başbakanlık

22 . 8 . 1974

Devlet Personel Dairesi

Sayı : 111-86/2179

Kanunlar Müdürlüğü

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü 11 . 6 . 1974 tarih ve 3906-2164-7/257 sayılı yazı.

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Ahmet Nusret Tuna tarafından, 10 . 6 . 1974 tarihli önerge ile sorulan, 12 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye ilişkin hususlar ilişikte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,

İsmail Hakkı Birler
Devlet Bakanı

1. — 1 . 12 . 1970 tarihine kadar 2556 sayılı Kanununun 2 nci maddesi gereğince;

«Hâkim Adayları, Hâkimlik ve Savcılık sınıf ve derecelerine dahil değildirler. Bunlara Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne Dair olan 3656 sayılı Kanununun 11 nci dereceye tahsis ettiği aylık verilir.»

Hükmüne göre ödeme yapılmış ve aynı Kanununun 5 nci maddesi gereğince iki yıl mahkemeler ve savcılıklarda staj yapmaları sağlanmıştır.

Münhal kadroların fazlalığı sebebiyle zaman zaman stajın bir yılda indirilmesi halinde de 11 nci derecede iki yıldan noksan geçen sürelerin 10 ncu dereceye tamamlattırılması yoluna gidilmiştir.

2. — Aynı Kanununun 17 ve 18 nci maddelerine göre Hâkim ve Savcı yardımcılığı 10 ncu dereceden başladığından stajdan sonra hâkimlik ve savcılık sınıf ve dereceleri, bu maddelere ekli cetvellere göre düzenlenmektedir.

3. — Anayasanın 134 ve 137 nci maddelerinde hâkim ve savcılarının her türlü özlük işlerinin (mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre, kanunla düzenlenir.) Hükmüne uyan Kanun Vazı çıkardığı yasa ile mesleğin özelliğini gözönünde bulundurarak atama, nitelik, hak ve ödevler, aylık ve ödenekler gibi, meslekte ilerlemeyi de aynı esaslara tabi tutarak 14 . 7 . 1934 tarihinden itibaren derece terfilerini müddet yönünden iki senede bir yükselme esasına bağlamıştır.

Bu suretle iki senede bir yükselme esasına tabi tutularak muayyen bir dereceye gelen bir hâkim ve savcı için yükseldiği son derece; gerek aylık, gerekse emeklilik yönünden müktesep hak mahiyetindedir. Bilfarz 5 nci dereceye gelen bir hâkim, Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir göreve, müktesebi ile atanacak, ancak ondan sonra kademe ve derece yükselmeleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan esaslara göre yapılacaktır.

4. — 1 . 12 . 1970 tarihine kadar uygulama bu şekilde devam ederken 657 sayılı Kanununun 1327 sayılı Kanunla değişik şekliyle yürürlüğe girmesi üzerine yükseköğrenim görmüş olanların Genel İdare Hizmetleri Sınıfında 10 ncu derecenin 1 nci kademesiyle göreve atanmasının 36 nci madde ile kabulü üzerine hâkim adayları da göreve 10 ncu derecenin 1 nci kademesiyle atanmaya başladığı gibi hâkim ve savcılarının intibakları aynı Kanuna ilâve edilen ek geçici 7 nci ve 8 nci maddelere göre yapılmış ve bundan sonra çıkarılan 5 ve 7 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerle değişik ek geçici 49 ncu madde gereğince de

30 . 11 . 1970 tarihinden önce hizmete başlamış olanların 11 nci derecede geçirdikleri kanunî yükselme sürelerinin değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

5. — Bütün bunlardan sonra 31 Mayıs 1974 tarihinde çıkarılan 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 4 yıllık yükseköğrenim mezunlarının 9 ncu derecenin 1 nci kademesiyle göreve atanmalarının kabulü üzerine, 1 . 3 . 1975 tarihinden sonra hâkim adayları da bu derece ve kademededen atanacakları gibi, son kararname ile değişik 49 ncu madde gereğince 11 nci derece ile birlikte 10 ncu derecede geçen hizmet süresi de mevcut kademelerine ilâve edilerek diğer memurlarla birlikte hâkim ve savcılarının da birer üst derecelere yükselmeleri sağlanacaktır.

6. — Bununla beraber, 1934 yılında yürürlüğe giren Hâkimler Kanununun; yeni getirilen personel statükoşü, Anayasa hükümleri, Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu Kanunu ve beliren ihtiyaçlara göre bütünü ile ele alınması zorunluluğu vardır.

Başlangıç derecelerindeki terfilerde Hâkim ve Savcılar aleyhine bir durum belirlemiştir. Şöyleki sınıf ve dereceleri belirleyen cetveller yürürlüktedir. Bu cetvellerde Yardımcılık Sınıfı 10 ncu ve 9 ncu derece olarak belirlenmiştir. Yardımcılık sınıfında 4 yıl çalışma mecburiyeti vardır. Bu sebeple bugün adaylıkta ve yardımcılıkta 10 ncu derecede 4 yıl kalınmaktadır. Bu ise bizzatı Devlet Memurları Kanununun 68 nci maddesiyle Yüksek Öğrenim görmüş olanlar için kabul edilen derece terfi için geçmesi gerekli süreden (3 yıl) daha uzun bir süredir.

1 Mart 1975 tarihinden sonra ise uygulama daha karışık bir hal alacaktır. Hâkim adayları Genel İdare Hizmetleri Sınıfına dahil olmaları sebebiyle 9 ncu derecenin 1 nci kademesiyle atanıp maaş alırken, yardımcılık sınıfına atanmaları; bu sınıfta kalma süreleri ve aylıkları yönünden büyük problemler yaratacaktır. Bu sebeplerle bu aksaklıkların biran önce kanunla düzeltilmesi gerekmektedir.

7. — Son olarak Anayasa Mahkemesinin 13 Mayıs 1972 günlü Resmî Gazete'de ilân edilen Esas No : 1972/4, Karar No : 1972/11 ve 24 . 2 . 1972 tarihli kararda da açıklandığı üzere «kazanılmış hak olan aylık deyimi» yönünden +100, +150 ve +200 ler Hâkim ve Savcılar için sadece bu görevleri ifa ettikleri sürece kazanılmış hak sayılır. Görevlerinden ayrıldıkları andan itibaren artık, gösterge üstü rakkamlar yönünden herhangi bir müktesep hak söz konusu olamaz.

Sonuç :

Yukarıda sunulan bilgilerin ışığı altında Hâkimlik sınıfından idarî hizmetler sınıfına geçenlerin, hâkimlik sınıfında elde etmiş oldukları müktesep haklarının elerinden alınması söz konusu değildir. Sadece gösterge üstü rakkamlar yönünden, görevden ayrıldıktan sonra müktesep hak söz konusu olamaz.

Diğer taraftan 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 36 ncı maddede 4 yıllık yükseköğrenim mezunlarının 9 ncu derecenin 1 nci kademesiyle işe başlamasının kabulü ve intibaklarda bu derecenin esas alınması sebebiyle; 11 nci ve 10 ncu derecede geçen hizmet süresinin değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Adaylıktan sonra hâkimlik sınıfında geçen hizmet süresi iki senede bir terfi esasına göre değerlendirilecek, Genel İdare Hizmetine ayrıldığı tarihten sonra ise değerlendirme üç seneye bir derece, arta kalan yıllar kademe yükselmesinde değerlendirilecektir.

9. — *Cumhuriyet Senatosu Afyon Üyesi Y. Kemal Şenocak'ın, Afyon İli Dazkırı Kaymakamına dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/260)*

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Anayasamızın ilgili maddesi hakkı olarak, ihsikte arz ettiğim iki sayfalık yazılı soru önergem, İçişleri Bakanlığına tevcihi ile cevabının yazılı olarak istihsaline emir ve müsaadelerini saygılarımla arz ederim.

Afyon Üyesi
Y. Kemal Şenocak

Sayın İçişleri Bakanlığına

Afyon İli Dazkırı Kaymakamı Tuncer Ergüler hakkında, aşağıda arz edilen söylentiler vardır ve gerçektir.

İlçede huzuru kaçıran, amirlik ve idarenin disiplinini sarsan bu hadiselerin varit olup olmadığının tahkiki ile, gerçek ise yapılacak işlemin yazılı olarak bildirilmesine emir ve müsaadelerinizi arz ederim.

Afyon Senatörü
Y. Kemal Şenocak

Olaylar :

1. İlçede kurulmuş 34 Kooperatifli Acıgöl Kooperatifler Birliğinin yönetim kurulunu, köylerden üyelerle kurdurup, yönetiminide amirlik sıfatına dayanarak kendisini müdür tayin ettirmek suretiyle ele alarak, sorumsuz ve neticesi fiyaskoyla sonuçlanacak davranışlara girmekte, henüz üretimden çok uzak olan birliğe 2 Devlet memurunuda görevlerinden istifa et-

tirerek ve büyük ücretle, aynı zamanda 50'şer bin lirada tazminata bağlayarak muhasebeci olarak almış, birliğe fuzulî masraf kapısı açmıştır. Birliğin sevk ve idaresini âlenen politika yaparak siyasi parti örgütü şekline sokmaktadır.

2. Dış ülkeye işçi gönderebilmek için, birliğin kurmakta olduğu yün ipliği fabrikasının 280 kuruştan Devletten alınan 30 ton (2 kamyon) demirini, Denizli'de Beton Boru Fabrikası sahibi dayısına yönetim kurulu kararıyla olmadan gizlice, götürüp verdiği son birlik kongresinde bir delegenin (28.4.1974 günü) verdiği 14 maddelik soru önergesine yönetim kurulu adına kaymakamın bizzat verdiği cevapta (Evet iki kamyon demiri dayıma ben götürüp verdim, suçum varsa yönetim kurulu mahkemeye versin hapiste yatar çıkarım) diyerek itirafta bulunmuştur. Sabit olmuştur.

3. Dış ülkeye işçi sevki durdurulduğu halde, ben göndereceğim diyerek vatandaşı aldatmakta, üyelerden evvelce alınan 3 500'er liraya ilâveten, işçi göndereceğim diyerek dış ülkeye giderken vermek mecburiyetinde oldukları 2 000'er lira daha toplamakta, vatandaşı boş yere banka kapılarında faiz ödemeye zorlanmakta veya son kuruşlarını da almaya çalışmış ve baskıyla karışık ümitlendirerek almıştır. Şimdi ise faizlerini ödemekten aciz kalan fakir işçi namzetleri kıvrınmakta ve paralarını istemekte, fakat geri alamamaktadırlar. Ayrıca, sanki dış ülkeye hemen gönderiyormuş gibi üstelik, makbuzsuz 100'er lira da teberrü toplamıştır ki, sonradan şikâyet üzerine bu paraların bir kısmına makbuz kesilmiştir. Bu teberrünün nereye sarf edileceği ise şâiye halinde (Kaymakama bir Murat taksi alınacağı, veya kaymakamlık jeepli için benzin parası olduğu söylenmektedirki tamamı 49 000 lira etmektedir.) Bunun hedefi ve maksadı belli olmamış, bilânçoda gösterilmemiştir.

4. Tamamı 1973 rayicine göre fizibilite raporuna göre 20 milyon liraya malolacak iplik fabrikasının bugünkü hayat pahalılığından ancak 25 ilâ 30 milyona malolabileceği ortada iken ve halen fabrika binasına su basma anında iken, elde mevcut olan son paranın 2 milyon lira olmasına rağmen fabrikanın 3 milyona malolacak binasıda bitmediği ve ayrıca parada olmasına rağmen 3 parça makina sipariş edilmiş ve 2 750 000 lira borçlanılmıştır. Mevcut tüm para 2 milyon olduğuna göre bu üç makina için 750 000 lira daha gerekmektedir, ayrıca 20 ilâ 25 milyon liraya ihtiyaç vardır.

Durum bu iken, dış ülkeye işçide gönderilemezken binada yapılmamışken, bu paranın nereden bulunacağıda malum ve mümkün değilken makine siparişinin

acele yapılmasındaki hedef nedir anlaşılammış ve birlik iflâsa sürüklenmektedir. Makine siparişinden alınmış veya alınacak komisyonda kime ve nereye yatırılmıştır, anlaşmada gösterilmiş midir? Orasıda belli değildir. Hal bu olunca ve hesapsızca makine siparişinin yapılmasındaki hedef nedir anlaşılammış fakat, birlik iflâsa sürüklenmiştir netice o olacaktır bu davranışlarında da dayısına verdiği 30 ton demirdeki sorumsuzca davranışını tekrarlamış ve hesap sormıyacak yöneticiler üzerindeki baskısı ile ilçenin geleceği ve kooperatifçiliğin kötülenmesine sebep olmakta, şahsî inat görüş ve menfaatinden başka bir düşünceye sahip olmadığı söylenmektedir. Tahkiki gerekmektedir.

5. — Bilhassa bu gibi usulsüz ve kanunsuz işleri fütürsüzca yapabilmek ve itirazları da önleyebilmek giden Köy İşleri müfettişleri üzerinde de baskısını kurabilmek için ilçede, Köy İşlerine Müsteşar oluyorum her işleri yapacağım diyerek 3 ncü sınıf bir kaymakamın 1 nci derecedeki makama gelebileceğini bildiği halde ilçede yayması ve yadırmasına devlet memuru ciddiyetine yakışacak bir hareket olmasa gerektir. (Yeni kararname ile bu imkânı sağlıyorsa Hükümet işidir.) kanaatındayım.

6. — İlçenin mülki amir olmasına görevinde idarî ve disiplin, saygı ve sevgi yaratması olmasına rağmen bu görevlerini ihmal ederek kendisini, sözde hizmet ediyorum görüntüsü içerisinde şahsî menfaatleri ve yüksekte atma ve hilâfî hakikat beyanları ile vatandaş maddî ve manevî sıkıntılara sokmakta. Haksızlıklar, usulsüzlükler ve kanunsüzlükler içerisinde, iş yaptırıyorum diyerek Devlet memuruna rüşvet mahiyetinde birliğin parasıyla sözde hediyeler vererek vatandaş zorlayarak, korku vererek ve baskı kullanacak istediği şekilde para toplayarak tedirgin etmekte, asla tasvip edilmeyecek sert tenkitlere vatandaş huzurunda muhatap olmakta, itibarını düşürmekte idarenin itibarını sarsmaktadır. İlçede huzurun, saygının tükendiğini devlet memuruna saygının bu sebeplerden gittikçe yitirildiğini, vatandaşta görmekte devlet memurları bir idare amirinin yokluğu içerisinde çalışmaktadırlar.

7. — Yukarıda arz ettiğim gerçekler karşısında,

A. — Kaymakam Tunçer Ergüler'in dayısına bizzat götürdüğünü itiraf ettiği 30 ton demirin nerede olduğunu, bu davranışının idare amiri sıfatıyla bağdaşıp bağdaşmadığını, Birliğe ait devletten 280 kuruşa alınan demirin özel kişiye aktarılmasının kanunî olup olmadığını tahkiki ile müeyyidesinin ne olduğunu,

B. — Kendisini bu kadar umursamazlık ve çekinmezlik içerisinde sürükleyen sebebin ve menfaatinin olup olmadığını,

C. — Makbuzsuz Teberrü toplanmasından maksadının ne olduğunun tahkiki ile, bu davranışının kanuna uygunluk derecesi ve idare amiri olarak bu hareketteki davranışı ne olmalıydı, kendisi yaparsa ne olacağı,

D. — Birliğin bir yıllık blançosundaki masraflar nedir ve niçin kanunî müddet içerisinde gerekli yerde ilân ettirmemiştir, idare amiri olarak müdürlüğünü de üzerine aldığı birliğin esas hedefine dair ve nereye kadar gelmiştir bunların kongreye arzı ve hesap verilmesi, suiistimallerin cevaplandırılması yönetim kuruluna ait iken mülki amir sıfatını kongrede de baskı olarak kullanarak cevap vermesi ve çirkin münakaşalara ve hitaplara muhatap olmasının hedefi ve sıfatını küçük düşürücü bu kadar acı hitap ve taarruzlara muhatap olma musamahasının altında yatan hedef ve menfaatler nedir tahkikini arz ederim.

E. — Olayların şahitleri olarak aşağıda isimleri yazılı kişilerden ve tüm kongre delegelerinden icap ederse tahkikini arz ederiz.

Kişiler :

1 Hüseyin Toprak

14 maddelik soru önergesi veren delegedir, Sincemacı,

2 Lütfi Sönmez

Eski Belediye Başkanı, birlik ortağı,

3 Şenol Ata

M. S. P. İlçe Başkanı, Kongre delegesi,

4 Yılmaz Karabulut

Kongre Delegesi kasap

5 Fahrettin Diker - Kongre delegesi soru tevcih edenlerden.

T. C.

İçişleri Bakanlığı

Öz. İş. Gn. Md.

15 . 7 . 1974

Şb. Md. : Değ. ve Atama 731/13895

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : a) 14.6.1974 tarih ve Kanunlar Müdürlüğü 3912-2169-7/260 sayılı yazınız.

b) 29 . 6 . 1974 gün ve Öz. İş. Değ. ve Atama 731/13050 sayılı yazımız.

Cumhuriyet Senatosu Afyon Üyesi Sayın Y. Kemal Şenocak'ın Dazkırı İlçesi Kaymakamı hak-

kinda tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesindeki konular, mahallinde bir Mülkiye Müfettişine incelettirilmiştir.

İncelemeyi yapan Mülkiye Müfettişi tarafından hazırlanan raporda;

1. — Acıgöl Kooperatifler Birliği Yönetim Kurulunun 28 . 4 . 1974 tarihinde toplanan Genel Kurulca gizli oyla seçildiği, Kaymakamın birlik içinde hiçbir görevinin bulunmadığı, birliği bir parti örgütü haline getirdiği hususunun vârit olmadığı,

2. — Kooperatifler Birliğinin, yaptırılmakta olan fabrika için gerekli olup piyasadan temin edemedikleri demiri, Kaymakamın Denizli'de bulunan dâyesinden ödünç aldıklarını, piyasadan temin ettikten sonra bir kısmını aynen iade ettikleri, iade imkânı bulamadıkları demirlerin bedelini ise ödedikleri, olayda herhangi bir suiistimalin bulunmadığı,

3. — Dış ülkelere işçi olarak gönderilecek vatandaşlardan alınan paraların, üyelerin Kalkınma Kooperatiflerine yatırmaya zorunlu oldukları paralarla, yün ipliği fabrikasına ortak olmak isteyenlerin ortaklık hisseleri oldukları, Kaymakamın para toplamasıyla hiçbir ilgisinin bulunmadığı,

4. — Kaymakamın Kooperatifin makine siparişi ile bir ilgisinin olmadığı, sipariş kararının Yönetim Kurulunca alındığı,

5. — Kaymakamın Köy İşleri Bakanlığı Müfettişlerini baskı altında tutması hususunun vârit olmadığı,

6. — Kaymakamın çalışkan bir idareci olup görevinin icap ve sorumluluklarını müdrik bulunduğu belirtilerek, «Kaymakamın hakkında idarî ve adlî yönden yapılacak bir işlem olmadığı» sonucuna ulaşıldığı açıklanmaktadır.

Arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı

10. — *Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dın, Adana'nın Kadirli ilçesinden akmakta olan Savrun çayı üzerinde bir baraj yapılmasının düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı (7/264)*

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Adana Senatörü
Mehmet Ünal'dı

1. Halen nüfusu 100 bini aşmış, her bakımdan gelişmeye müsait Adana Kadirli ilçesinin sulanmaya muhtaç ve sulandığı takdirde fevkalâde verim artışı sağlanması mümkün bulunan arazisi içinden akmakta olan Savrun çayı üzerinde bir baraj yapılması düşünülmüyor mu?

2. Düşünülyorsa hangi safhadadır?

3. Düşünülmemiş ise etüde alınması mümkün müdür?

4. Mümkün ise bu etüt hangi tarihe kadar tamamlanabilir?

T. C.

Cumhuriyet Senatosu

Genel Sekreterliği

28.7.1974

Kanunlar Müdürlüğü

Sayı : 112/052, 7/1505-36012

C. Senatosu Adana Üyesi Sayın Mehmet Ünal'dın yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Ankara

İlgi : 18 . 6 . 1974 gün ve 3951-2192/7/264 sayılı yazıları

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Mehmet Ünal'dın, Adana'nın Kadirli ilçesinde Savrun Çayı üzerinde bir baraj yapılmasının düşünüldüğüne ilişkin yazılı soru önergesinin cevabı ilâşikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygı ile sunarım.

Cahit Kayra

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Mehmet Ünal'dın «Adana'nın Kadirli ilçesinde Savrun çayı üzerinde bir baraj yapılmasının düşünüldüğüne» ne dair yazılı soru önergesi cevabıdır.

Sorular : Halen nüfusu 100 bini aşmış, her bakımdan gelişmeye müsait Adana - Kadirli ilçesinin sulanmaya muhtaç ve sulandığı takdirde fevkalâde verim artışı sağlanması mümkün bulunan arazisi içinden akmakta olan Savrun çayı üzerinde bir baraj yapılması düşünülmüyor mu?

Düşünülyorsa hangi safhadadır?

Düşünülmemiş ise etüde alınması mümkün müdür?

Mümkün ise, bu etüt hangi tarihe kadar tamamlanabilir?

Cevaplar : Savrun Barajı ve Sulaması, planlama çalışmaları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından ikmal edilen Savrun Projesi kapsamına girmektedir.

Savrun Projesi, baraj ve 10 600 ha. sulama sahası ve drenaj tesislerinden müteşekkildir.

Proje maliyeti 187 milyon TL. olup, rantabilitesi 1.44'dür Ceyhan projesi içerisinde mütalâa edilen (Aslantaş - Kozan - Kesiksuyu) gibi projelerle mukayese edildiğinde ekonomisi düşük bulunan Savrun projesi, aynı zamanda su hakları yönünden de büyük problemler arz etmektedir.

Adı geçen proje, teknik eleman gücünün elverdiği nispette ileriki yıllarda yapılacak kati proje çalışmalarını müteakıp inşaat programlarına teklif edilebilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Cahit Kayra

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

11. — Cumhuriyet Senatosu Afyon Karahisar Üyesi Y. Kemal Şenocak'ın, haşhaş ekimine dair soru önergesi ve Başbakan adına Devlet Bakanı Orhan Eyüpoğlu'nun yazılı cevabı (7/266)

Sayın

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Ankara

İlişikte arz ettiğim 3 sayfalı yazılı sorunun bizzat Başbakan tarafından cevaplandırılmasına delâlet buyurmanızı saygı ile arz ederim.

C. Senatosu Afyon Üyesi
Kemal Şenocak

17 . 6 . 1974

Sayın Bülent Ecevit Başbakan

Aşağıda özet olarak arz ettiğim hususların tarafınızdan yazılı olarak cevaplandırılarak açıklığa kavuşturulmasını arz ederim.

Afyon Senatörü
Kemal Şenocak

1. — Sayın Nihat Erim Hükümetinin 20 Haziran 1971 tarihinde, 64 128 ailenin tek geçim ürünü olan haşhaş ekimini yasaklaması ve buna karşılık bu ekiciye tazminat vererek mağduriyetlerinin önlenmesine devam ederken, 14 Ekim 1973 seçim öncesi C. H. P. adayları sayın kişiler, Afyon ekicisi yekûnu 22 752 aileyi bulan seçim bölgem Afyon ilinde ve diğer ekici illerde, iktidara geliyoruz, 15. Ekimden itibaren haşhaş ekiniz diye hayalî emirler ve müjdeler ver-

mişler ve bu vadeleri neticesinde haşhaş ekicisi hemşerilerimizin parlamenterlere olan itimat ve inançlarını belirten kutsal oylarını yanılarak almışlardır.

2. — Bugün haşhaş ekimine müsaade edecek Kararnameyi çıkarma yetkisine sahip hükümet olalı uzun zaman geçmiş olmasına rağmen, ekim mevsimi de gelip geçtiği halde verilen söz halâ yerine getirilmemiş, mağdur çiftçi oyalanmaya tabi tutularak perişan duruma düşürülmüştür.

3. — Parlamenterlerin verdikleri söz ve ileri sürdükleri fikirlerinin daima gerçeği yansıtması, seçmeni oy avcılığı ile aldatmaması gerekli bir ahlâk kuralı olması gerekirken, C. H. P. li parlamenterlerin yetkisiz ve sorumsuz vaatleri mağdur ekicinin rızıkıyla oynarcasına sırf oy avcılığı düşüncesiyle kandırıp oy alma gayreti ve avcılığı göstermeleri parlamenterlere inancı yıkan telâfisi güç yaralar açarak Parlamenterlik sıfatını rencide eden davranışlarıyla bizleri de üzümüştür. Verilen aldatmaca sözlerle, Hükümetinizin davranışı arasındaki bağdaşmaz bir ciddiyetten uzak farklılık, parlamenter olarak bizleri de üzdüğü gibi, haşhaş ekicisi ve yağ imalcisi kardeşlerimizi sü-kutu hayale uğratmış, ekilme müsaadesi verilmediği gibi tazminata da dolaylı yoldan mani olduğundan mağdur ve perişan hale düşürülmüştür.

4. — Mağdur ekici, seçmen kardeşlerimize yetki dışı, sorumsuz yalan vaatlerde bulunmuş bizler çok önce yasaklama emriyle birlikte çizilmeden ekilmesine müsaade eden kanun tekliflerimizi ilk defa şahsım, sonra da 115 arkadaşım ile birlikte ikinci bir kanun teklifi vermiş bulunmamıza rağmen, Hükümetçe bu kanun tekliflerimiz dahi ele alınmamış mağduriyetler bu yönden giderilmeye de çalışılmamıştır.

5. — C. H. P. li parlamenterlerin sorumsuz ve güçsüz ve sırf oy avcılığı gereğine göre yaptıkları bu davranışı örtmek için Hükümetçe Devlet çiftliklerinde tohum üretimi bahanesiyle ekim mevsimi geçtiği halde ekim yapılmasına gidilmesi oyalamanın ikinci bir gerçeğidir. Afyon tohumu haşhaş danelerinin dayanma müddeti en az 5 sene olduğuna göre tohum üretmeye gerek asla yoktur. Ekicinin elindeki tohumlar ekime müsaittir. Bu da gösteriyor ki, ekim müsaadesi hâlâ düşünülmemektedir. Ekime geçilmesi için kararname çıkarılması gerekirken veya vermiş olduğumuz kanun teklifleri gündemlere alınarak kanunlaştırılması istenmesi isabetli olacakken tohum üretimine geçilmesi ve hem de zamansız geçilmesi oyalamadan başka C. H. P. li parlamenterlerin oy avcılığı için vaatlerinde duramadıklarının bir başka

delilidir. Bu hal ise Cumhuriyet Hükümetinin otoritesiyle asla bağdaşmadığı gibi sarsıcı bir davranış olmaktadır.

6. — Haşhaş ekiminin yasaklanmasıyla Türk ekonomisi en azından 550 milyon lira zarara uğratıldığı halde, Amerikan Hükümetince tazminat adı altında verdiği 35 milyon doların, afyon ekicisine değil de, 1971'de afyon sakızı teslim etmiş, ekici veya kaçakçıya bu tazminat verilerek ve verilmesi de öngörülerek esas haşhaş için afyon eken ve hiç çizmeyen mağdur duruma çok düşürülmüştür. Esasta afyon sakızı için değil haşhaş üretmek için yağından, sapından, kabuğundan istifade için ekilir ve yağı gıda olarak kullanılır, gelirin ancak 1/5'i afyon sütünden temin edilir, 4/5'i ise haşhaş ve diğer unsurlarından elde edilir. Pek çok ekicimiz külfetli olan çizme işini yapmaz.

Afyon ekiminin yasaklanmasıyla birlikte, ikame bitkisi araştırmaları yapılmaya başlanmış, boşuna zaman ve para masrafı yapılmıştır. Afyonun yerine aynı verimde bir bitkinin bulunması mümkün değildir bu nebatın hassaları pek çoktur, geliri de ona göre çiftçiyi tatmin edicidir. İkame bitkisi yerine sanayiye kaldırılması da mümkün değildir, çünkü: Aile bitkisi olan haşhaşın hizmeti erkekler dışında 8 yaşındaki kız çocuğundan 80 yaşındaki neneye kadar tüm kadınların hizmeti geçen bir bitkidir. Bu durumu ile afyon ekimi yerine her köye bir fabrika kurmak mümkün olmadığı gibi kurulacak fabrikalara bu çocuk ve nenelerin de alınması mümkün değildir, bu sebeple aile ziraatı olan afyonun yasaklanmasıyla fakir ekicinin perişan olması sağlanmıştır. Ekicinin ve muhitin haşhaş yağı ihtiyacının bir sanat olarak emek vererek temin eden yağ imalatçı kardeşlerimizin de bu imalâthaneleri yasaklama ile beraber kapatılmış ve işsizler kafilesine bunlar ve aileleri de dahil edilmek üzere mağdur edilmişlerdir. Bu kardeşlerimizin mağduriyetleri, defalarca ilgili bakanlıklara ve geçmiş başbakanlara arz edildiği halde sizler için tazminat almadık, Amerika'ya yazıyoruz geldiğinde size de verilecektir gibi aldatmalı ve Hükümet otorite ve haysiyetiyle asla bağdaşmayan cevaplar alınmış ve alınmakta da devam etmekte, bu hemşerilerimiz çok perişan hale düşürülmüşlerdir. Türk Hükümetinin emriyle yasaklanan haşhaş ekiminin ekicilerinin bu emirle mağdur ve perişan hale düşürülmüş olmaları yanında işi ve kabahati tazminat isteyince Amerikan Hükümeti verirse verilecek gibi otorite ve haysiyet kırıcı cevaplar alınması Türk olarak vatandaşı ve on-

ların temsilcileri biz parlamenterleri derin üzüntüye sevk etmektedir. Gerçek dışı davranışlarla mağdur edilen ekici ve yağ üretici vatandaşlarımızın geçinme haysiyetiyle oynanmadan tazminatın verilmesi veya ekime müsaade edilmesi en haysiyetli ve şerefli hizmet olacaktır.

Mağdur ve perişan edilen afyon ekicisi ve yağ imalcisi şerefli Türk vatandaşına ekim müsaadesi verilmediği gibi tazminatının da kesilmiş olması yanında bunun da sırf Amerikan gençliğinin zehirlenmesini önlemek maksadıyla vatandaş mağdur edilerek pek çok dünya devleti ekime devam etmektedir. Bilhassa Amerikan ordusu ve parasıyla vatanını işgalden ve perişanlıktan kurtaran Fransa Devleti dahi ekimi teşvik ederken Türk ekicisine Türk Hükümeti emriyle yasaklama yaptırılması, tazminatının da verilmemesi ibretle düşündürücü olmaktadır. Türk ekicisinin ekmemesi neticesi, dünya afyon açığının 207 tona ulaşması hakkında, bu açığın kapanması için Hindistan'ın teşvik edilmesi ve Amerikan derneğinin hükümetinden Kaliforniya'da ekim yapılmasına müsaade istemesi karşısında ise Türk Devletinin itibar ve haysiyeti de kırılmaktadır. Bu davranışlar Türk Ulusunun ve ekicisinin haysiyetiyle oynamak demektir.

7. — Sayın Başbakanım değerli Dışişleri Bakanımız afyon ekiminin serbest bırakılmasına Amerika değil biz karar veririz diyen beyanatına rağmen Hükümet olarak tohum üretimi yaparak ekicinin oyalandırılması karşısında ciddi olarak ve verilen söze sadık kalarak mademki yetki hükümetimizdedir o halde niçin parlamenterlerimizin de sözlerine rağmen ekim mevsimi geçirilmiş ve ekime müsaade edilmiştir.

Parlamenterlerinizin seçim sathındaki vaatleri ve tohum üretimi ismi altında üç - beş dekar ekim yapılması karşısında Amerikan yardımı da ürkütüldüğünden hem tazminat durdurulmuş ve hem de ekim yapılmamasıyla afyon ekicisi ve yağ üreticileri mağdur ve perişan hale düşürülmüştür. Türk ekicisi iki hükümetin arasında mağdur edilerek perişan hale getirilmiştir. Buna sebep ve gerek yokken hiç olmazsa iki hükümet anlaşmıca kadar tazminatlar verilmiş Amerikan parasıyla veya devlet bütçesiyle karşılanması gerekli değil midir? Sayın Tarım Bakanımız da, Türk çiftçisinin hakkına saygılıyız, haşhaş Türkiye'nin iç sorunudur, bizim bu mevzuda bağlanmış bir anlaşmamız da yoktur. Hükümet çıkarlarına sahip olmanın politikası içerisinde buyurmuşlar-

dır. Bu sözler karşısında Türk çiftçisinin çıkarları ve Hükümetin politikası çiftçiyi koruma yolunda mıdır? Hükümetin çıkarlarımıza sahibolma politikası haşhaş ekicisini kendi emriyle mağdur etmek Amerika para verirse tazminat vermekle mi mağduriyetten kurtaracaktır. İsabetsiz parlak lâflarla haşhaş ekicisini Türk Hükümeti ile Amerikan Hükümeti arasında bırakmak mıdır? Haşhaş ekicisinin iki hükümet arasındaki anlaşmazlığından mağdur edilmesinin gerekçesi nedir ve maksat ne olabilir, Türk ekicisi ya Cumhuriyet kanunlarına ve Hükümeti emrine tabidir, yahut da Amerika'nın menfaati için yasaklanmışca hakkına onunla karşılıklı hesaplaşmada serbest olmalıdır. Hükümet ektireceğim der, ektirmez. Amerika ekeceksen yardım yapmam diyerek tazminatı keser, neticede ekici ortada kalmıştır. Netice odur ki, C. H. P. li parlamenterlerin sırf avcılığı için ortaya attığı, neticesini başaramayacakları boş vaadlerin sonunda vebali çiftçiye ödettirmesi asla vicdan işi değildir. Kaldı ki, 7/3813 sayılı Kararname ile 7 ilin ilçe, köy ve üretici aile sayılarıyla dekar ve afyon sakızı üretim miktarları tadadedilerek mübayaaya miktarı belirtilmiş ve buna karşılık ödenecek tazminat miktarları da 1972, 1973, 1974, 1975 yıllarında ne miktar olacağı aydınlatılarak saptanmış olup, bu miktar 4 senelik toplam olarak 269 890 000 lira olarak tevziye esas alınarak belirtilmiştir.

Amerika'dan alınan 35 milyon doların Türk parası karşılığı resmî kur olarak 490 milyon Türk lirası hesab edildiği halde, tazminat olarak bunun 269 830 000 lirası yukarıda sayısını arz ettiğim kararname dağıtım cetveline göre öngörüldüğü halde bundan 1972 ve 1973 yılı tazminatları olan yalnız 113 622 000 lirası çiftçiye verilmiş geri kalan 156 268 000 lirası henüz dağıtılmamıştır. Kararnameye göre bu parada halen mevcut durumda olduğu kanısındayım.

Elde mevcud olması gereken bu 156 268 000 liranın tamamı 1974 ve 1975 yıllarında her yıl için 78 134 000 lira olarak dağıtılması gerekirken 1974 yılı tazminatı Mart ayında verilmesi gerekirken tazminat verilmemiş Amerika tazminatı vermedi diyerek mağdur çiftçi oyalandırılmakta ve perişan hale düşürülmektedir.

Afyon sakızı çiftçimizin ara mahsulü olduğundan ilkbaharda temin edilen bu para ile çiftçimiz esas yaz mahsulünün kaldırılmasında âcil ihtiyaç olarak kullanırken bundan mahrum edilmesi esas yaz mahsulünün de kaldırılmasında çaresiz duruma düşürül-

müştür. Seçim bölgem Afyon ilimin 465 ekici köyü, 22 752 üretici ailesi 39 991 dekar ekim sahası, 66 143 kilo üretilen afyon sakızının normal rayiçle bedelinin 9 930 000 lira yapması karşısında bu miktarların afyon eken 7 ilin tüm saha ve ekici miktarı üzerinden tam yarı miktarını teşkil etmesi karşısında afyon ilinin ekici ve yağ imalcilerinin ne kadar mağdurlar safında olduğunun açık delili ve üzülecek gerçeğidir.

Verilmesi kararname ile saptanan 1973, 1974, 1975 yıllarının tazminat miktarları 78 134 000 lira yıllık olması yanında bu miktarın yarısına yakın 35 milyon lirasının Afyon ili ekicilerinin hakkı ve alacağı olduğu da düşünülürse, afyon ekiminden veya tazminatının verilmeyişinden ismini de bu gıda maddesi bitkiden alan ilimin hakkının verilmeyiş karşısında çok mağdur ve perişan duruma düşürülmüş olduğu ortadadır bunun vebali ise sorumsuz tahhütte bulunan, verdikleri sözü de yerine getirmeyen oy avcılarına aid olduğu ortadadır ve ibret vericidir.

Sayın Başbakanım yukarıda arz ettiğim kararnameye göre yapılan dağıtımdan da anlaşılacağı cihetle alınmış 35 milyon doların tutarı 490 milyon Türk liradan 1972 ve 1975 yıllarında 113 622 000 lira dağıtılmış kalan dağıtıma 1974 ve 1975'te dağıtılması gereken 156 208 000 lira henüz dağıtılmamış, 490 milyon liranın da 269 890 000 lirası tazminata tahsis edildikten başka diğer araştırma ve planlamaya da 220 110 000 lira ayrılmış olması gerekirken ve 1974 ve 1975 yılları tazminatları da bu hesap ve kararnameye göre mevcud olması gerekirken niçin Mart 1974'te verilmesi gereken tazminatlar verilmemiş ve ekici mağdur ve perişan duruma düşürülmüştür, anlaması mümkün olmayan bu durumun aydınlatılması ve tazminatın derhal dağıtılması gerekir kanısındayım.

8. — Gerçek durum, ekiciye ve yağ üreticisine verilecek tazminatın 4 yıllık karşılığı Amerika'dan alınmış ve 7/3813 sayılı Kararname ile de tevzii planlanmış olmasına rağmen ekiciyi ve yağcıyı mağdur ve perişan etmeye, Amerika'dan alınan tazminatın dahi dolambaçlı söz ve davranışlarla verilmemesi mağdur çiftçiyi hangi hedefe götürdüğünü anlamak mümkün değildir. Amerika'dan tazminat alınması dahi, Türk Hükümetinin emriyle ve gerekli kararname ile mağdur edilen Türk ekicisinin tazminatını Türk bütçesinden vermek, sonra dış devletle hesaplaşmak icabederken Türk çiftçisini ortada mağdur

ve perişan bırakmak devlet ve hükümet disiplin ve itibarı ile asla bağdaşmayacak husustur.

Netice :

A) Türk ekicisi her Türk gibi Türk kanunlarına tabi olarak Türk Hükümetinin ekimi yasaklama emrine uyarak haşhaş ekmekte ve fakat vadedilen tazminat da verilmemektedir. Bu sebeplerden mağdur ve perişan olan ekicinin hakkı hangi Hükümet tarafından verilecek ve mağduriyet önlenecektir?

B) 7/3813 sayılı Kararname ile dağıtımı yapılmış tazminatın var olduğu görüldüğüne göre niçin verilmemektedir, yok ise Türk bütçesinden niçin verilmesi düşünülmemektedir. Bütçeden de verilmesi öngörülüyorsa o takdirde Türk Hükümeti Amerikan menfaati için yasaklanan ekimimin tazminatını vermeyen Amerika Hükümetiyle ekiciler arasında hükümet yetkisini kullanarak çiftçinin mağduriyeti pahasına arada tanpon gibi durmasının manası nedir?

C) Yasaklama kararı Türk Hükümetince emredildiği halde, tazminat için Amerika Hükümetinin gösterilmesi ve oradan tazminat alınamayışını makul bir sebep gibi gösteren Hükümetimizin bu davranışı, icraatın dışı bağlılığını ispata kâfi gelmiyor mu?

Ekimi serbest bırakacağını vadeden parlamenterlerinizin bu beyanları karşısında tazminat ve yardımların kesileceği tehdidini savunan sorumsuz Amerikan parlamenterlerinin bu imkânı bulmalarına sebebolan C. H. P. li parlamenterlerinizin Türk çiftçisini mağdur eden bu veballerinin ceremesini Türk afyon ekicileri mi çekecektir. Bu davranış Türk Hükümetinin disiplin ve icraattaki samimiyetiyle bağdaşabiliyor mu, şeref kırıcı olmuyor mu?

D) Amerikan tazminatının verilmesi veya Devlet bütçesinden karşılanmaması neticesi mağdur olan çiftçi ile Amerikan Hükümeti arasında Hükümetin tampon olarak bulunması ve çiftçinin mağduriyetine sebebolması durumundan vazgeçmesi gerekirken şu hâlâ Amerika'dan tazminat alınmamasına yüklemenin manası nedir ve bu tazminat ne zaman ve hangi paradan verilecektir açıklanmasını,

E) Mevcut tazminattan veya Devlet bütçesinden ekici 64 128 ailenin mağdur ve perişan edilmesinin suçlusu hangi makamdır ve bu hale düşmüş perişan ailelerin perişanlıkları ne zaman giderilecektir açıklanmasını arz ederim.

T. C.

Devlet Bakanlığı
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2.04.1438

20 . 8 . 1974

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 20 . 6 . 1974 gün ve 7/266-3956/2191 sayılı yazıları.

Afyon Senatörü Kemal Şenocak'ın haşhaş ekimine dair yazılı soru önergesine verilen cevabi yazı ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Orhan Eyüboğlu
Devlet Bakanı

Sayın Kemal Şenocak
Afyon Senatörü

Ankara

Haşhaş ekimini yasaklamanın haksızlığı ve yanlışlığı nedeniyle yasağın kaldırılması vadedilmiş, bu husus Hükümet programında da belirtilmiş ve 1 . 7 . 1974 günlü 7/8522 sayılı karnameyle haşhaş ekimine karar verilmiştir.

Yasaklamadan dolayı çiftçiye ödenecek tazminatın karşılığının yabancı bir devlet tarafından verilmesi beklenmemiş olup ancak bu yılın bütçesinin normal zamanından üç ay sonra yapılabilmesi nedeniyle ödemeler bir süre gecikmiştir. Halen bu tazminat çiftçiye ödenmiş bulunmaktadır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Orhan Eyüboğlu
Devlet Bakanı

12. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Evcet Güresin'in, toplatılan bir romana dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın yazılı cevabı. (7/270)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygıyla rica ederim.

Kontenjan Senatörü
Evcet Güresin

1. Son günlerde bazı gazete ve dergilerin hatta bütün olarak, iç bunalımı dile getiren bir romanın toplatıldığı, gerek yapılan yayınlardan gerekse demecinizden anlaşılmaktadır. Ancak, malûmîardır ki Anayasamızın 22 nci maddesi basının özgür olduğu,

sansür edilemeyeceği anahükümünü getirdikten ve 23 ncü madde ile zorlaştırıcı kayıtlar konulamayacağını belirttiğinden başka 24 ncü maddede yine sansürü yasaklamış, kitaplarla broşürlerin de sansür edilemeyeceği kaydını koymuştur.

2. Bu anailkeye rağmen, bir kısım savcıların Adalet Bakanlığından verilen emirle «yetkili merci» olarak ve bilirkişi incelemesine başvurmadan ve üstelik gazeteler dağıtımına arz edilmeden toplatıldıkları doğru mudur?

b) Eğer doğruysa - ister dağıtımından önce olsun ister sonra - savcılar, «müstehcen» liğin tespitinde hangi ölçüleri kullanmaktadırlar?

c) Bakanlığınız aynı konuda savcılara bir genelge göndermiş midir? Yoksa savcılar bu işlemleri kendi görüş ve anlayışlarının çerçevesi içinde mi yapmaktadırlar?

d) Demecinizden son zamanlarda gittiğiniz Viyana'daki yayınlarla Türkiye'dekileri kıyaslıyorsunuz ve yargıya varıyorsunuz. Acaba ülkemize gelen ünlü Alman, Fransız, İtalyan v. s. dergilerini incelediniz mi? Eğer inceledinizse Türkiye'deki yayınların hâlâ «müstehcen» olduğuna kani misiniz?

e) Yine demecinizde «bir avuç gökyüzü» adlı romanın iki sayfasını «müstehcenlik» kapsamına girdiğinden söz etmekteyiz bunu bilirkişi incelemesine dayanarak mı söylüyorsunuz? Eğer dayanıyorsanız bilirkişi veya kişilerin isimlerini açıklar mısınız? Eğer dayanmıyorsanız bir bütün olan kitabın birbirinden uzak iki sayfasıyla topunun «müstehcen» olduğu kasdı arasındaki bağlantıyı nasıl kurduunuz?

f) Demecinizdeki örnekte karaborsa isnadıyla şerkerler (5 çuval) istirdat edilebilir diyorsunuz. Gerçekten eğer isnat haksızsa geri verilir, malın sahibi onları satar, zarar meydana gelmez bir gazete ise birkaç saat ömrü olan maldır. Zamanında dağıtılmazsa satılmaz, mahkeme leyhte karar verdiği halde de zarar söz konusudur. Nitekim sizde demecinizde bu soruyu soran gazeteciye «insan zarar nereden gelmeli, kendisi bilmelidir» cevabını veriyorsunuz. Bu durumda toplatma kararları basın üzerinde Anayasanın 23 ncü maddesine aykırı olarak bir iktisadi baskı aracı, bir zorlaştırıcı kayıt haline gelmiş olmuyor mu?

T. C.

Adalet Bakanlığı

21.8.1974

Ceza İş. Gn. Md.

Sayı : 23691

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İliği : 29 . 6 . 1974, 30 . 7 . 1974 gün ve Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlüğü ifadedeli 4051-2229-7/270 sayılı yazıları.

Bir romanın toplattırılmasıyla ilgili olarak Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Ecvet Güresin tarafından Bakanlığımıza yönelilen yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda arz olunmuştur.

Önergenin 1 nci maddesinde; Anayasanın basın hürriyeti ile ilgili 22 nci, gazete ve dergi çıkarma hakkı ile ilgili 23 ncü ve kitap ve broşür çıkarma hakkı ile ilgili 24 ncü maddelerine, atıfta bulunarak son günlerde bazı gazete ve dergilerle, iç bunalımı dile getiren bir romanın toplatıldığı öne sürülmektedir.

Bilindiği üzere, Anayasamız; kamuoyunun oluşturulmasında, basın ve yayımla ilgili hürriyetlerin özel bir yeri olduğunun basın hürriyetinin de aynı zamanda diğer hürriyetlerin teminatı olduğunu kabul etmekle beraber, Anayasa rejiminin korunması ve güçlendirilmesi için, bu hürriyetin kötüye kullanılmasını önleyici ve sorumluluk sınırlarını belirli şekilde çizen hükümleri de bünyesinde getirmiş bulunmaktadır.

Nitekim Anayasamız 22 nci maddesinin 3 ncü fıkrasıyla; basın hürriyetinin, bu fıkra yazılı diğer haller meyanında, «Genel ahlâkın korunması maksadıyla» sınırlanabileceğini, aynı maddenin 5 nci fıkrasıyla de gerekli hallerde gazete ve dergilerin toplatılmasına cevaz vermiş bulunmaktadır. Anılan fıkra belli edilen hallerde gazete ve dergilerin kanunun yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılması öngörülmekte ve keyfiyetin 24 saat içinde mahkemeye bildirilmesi suretiyle yapılan işlem hakkında yargı denetimi sağlanmakta ve uygulamada Anayasanın bu hükmü ile buna mütenazır usul hükümleri dairesinde yapılmaktadır.

Önergenin 2 nci maddesinde gazetelerin bilirkişi incelemesi yapılmadan ve dağıtım arz edilmeden toplatılması için Bakanlığım tarafından C. savcılara emir verilip verilmediği, verilmiş ise «Müstehcenliğin» tesbitinde hangi ölçülerin kullanıldığı, bu

konuda savcılara genelge gönderilip gönderilmediği, sorulmaktadır.

Müstehcen ve hayasızca yazılmış neşriyat, TCK.' nun 2 nci kitabının, Âdabi umumiye ve nizamı aile aleyhinde cürümler başlıklı 8 nci babının 426 ilâ 428 nci maddeleri gereğince re'sen takibi müstelzim bir suç teşkil etmekte ve bu itibarla C. M. U. K.'nun 153 ncü maddesi dairesinde C. savcılarını bu suçun işlenmesi halinde kendiliklerinden gerekli işleme tevessül etmektedirler. Bununla beraber genel ahlâkın korunması için Anayasa ve kanunlarımızda belli edilen sınırlar dahilinde, müstehcen ve hayasızca yazılmış neşriyatla ilgili olarak uygulamada âhengi temin bakımından Bakanlığımızca her konuda olduğu gibi bu konudada kanun hükümlerinin hassasiyetiyle uygulanması için C. savcılıklarına genelge gönderilmiş bulunmaktadır. İlim ve fenne müteallik konularda bilirkişi incelemesi gerekip gerekmediği de kazaî merciler tarafından işin mahiyetine göre müstakillen takdir olunacak bir husus olup, Bakanlıkça belli konularda bilirkişi incelemesi yaptırılmaması için genelge çıkarılması da söz konusu bulunmamaktadır.

Önergenin yine aynı maddesinde değinilen müstehcenlik ve hayasızlık konularının takdir edilmesi, kanunların belli ettiği mercilere ait bulunmakta ve yukarıda işaret edilen Anayasa gereği, genel ahlâkı korumak için yapılacak uygulamada muhakkakki kıstas olarak gözönünde tutulacak müstehcenlik, hayasızlık kavramlarına verilecek anlam, Türk millî ahlâkının kendi değer ölçülerine uygun nitelikte olacaktır.

Önergenin söz konusu maddesinde zikredilen «Bir Avuç Gök Yüzü» adlı roman dolayısıyla Ankara C. Savcılığınca yapılan soruşturma neticesinde o yer Basın Toplu Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmış olduğundan, verilen bu bilginin, Anayasamızın 132 nci maddesi müvacehesinde kâfi addedilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Önergenin 2 nci maddesinin (i) bendinde toplanan kararlarının basın üzerinde iktisadî bir baskı aracı olup olmayacağına dair öne sürülen mütalâa karşısında, bu konuda Anayasamızın 22 nci maddesinin 5 nci fıkrasında öngörülen yargı denetimi ilkesine uygun olarak kanunların belli ettiği sınırlar içerisinde yapılan uygulamanın bu hususta öne sürülen endişeyi haklı kılmadığına işaret etmek yerinde olacaktır.

Keyfiyetin önerge sahibine bildirilmesine delâlet buyurulması arz olunur.

Şevket Kazan
Adalet Bakanı

13. — *Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, İntur İnşaat Ticaret Limited Şirketine ihale edilmiş bulunan Uşak ve Ankara'daki işçi konutları inşaatına dair soru önergesi ve Çalışma Bakanı Önder Sav'ın yazılı cevabı. (7/271)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki yazılı soruların Sayın Çalışma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygıyla rica ederiz.

Malatya Senatörü
Hamdi Özer

Soru :

1. Bakanlıkça, İntur İnşaat Ticaret Ltd. Şirketine ihale edilmiş bulunan Uşak ve Ankara'daki işçi konutları inşaatlarının her ikisinin:

a) İhale tarihleri?

b) İnşaat süreleri? (Yani sözleşmelerine göre hangi tarihte bitirilecekleri).

c) 1 nci keşif tutarları?

d) İhale tenzilatları?

e) İhale bedelleri?

f) İhale şekilleri? (Birim fiyatı veya anahtar teslimi şekillerinden hangisidir?)

2. Her iki inşaatla bugüne kadar ödenen avans ve istihkak yekûnları ne kadardır?

3. İstihkak tanzim ve tediyesine esas olan sözleşme şartları ve nispetleri nelerdir; meselâ kaba inşaat için % kaç, doğrama için % kaç ve ilân nisbetleri nelerdir? Ve bu nispetler idarece metrajlarla tahkik edilmiş midir?

4. Malzeme ihzaratlarının ödenmesinde teminat mektubu şartı var mıdır? Bu şartın değiştirilmesi düşünülmüyor mu?

5. 15.7.1974 itibariyle her iki inşaat ne safhadadır? Temelde midir? Kaba inşaatı bitirilmiş midir? Bedelleri ödenen malzemeler şantiyede mevcut mudur?

6. İnşaatlar konusunda son çıkarılan kararnameyi bu inşaatlara hangi ölçülerle tatbik edilecektir?

T. C.

Çalışma Bakanlığı

17.7.1974

İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü

Sayı : 9-1-6/9/15434

Konu : Sayın Hamdi Özer'in İntur İnşaat Ltd. Şirketi konusundaki yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 29 . 6 . 1974 gün ve 4098-2237/7/271 sayılı yazınız.

İntur İnşaat Ticaret Limited Şirketine ihale edilmiş bulunan Uşek ve Ankara'daki işçi konutları ile ilgili olarak tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenen Malatya Senatörü Sayın Hamdi Özer'in yazılı soru önergesi incelenmiştir. Bu konudaki cevabımız aşağıda verilmektedir.

A) Uşak'ta yaptırılmakta olan 484 adet işçi konutu inşaatı :

- I. a) İhale tarihi : 3 . 8 . 1973
- b) İnşaat süresi : 800 gün
- c) Keşif tutarı : 43 101 915 TL.
- d) İhale tenzilatı : % 2,5
- e) İhale bedeli : 42 042 367,13 TL.
- f) İhale şekli : Götürü bedel esasından anahtar teslimi ihale edilmiştir. (İkili mukavele).

II. En son ödenen : 19 . 6 . 1974 tarihli 5 sayılı hakediş raporuna göre;

- a) İmalât = 2 111 705,85
- b) İhzarat = 7 759 807,45

Toplam 9 871 513,30 TL.

III. Hakediş esas ödeme oranları; mukavelenin 8 nci maddesinde ve iş programında saptanan yüzde oranlar dahilinde yapılmaktadır.

Özellikle kaba inşaatın ikmalinde % 39, doğramaların ikmalinde % 2,40 gibi oranlar gözönünde bulundurulmaktadır.

IV. Malzeme ihzaratları mukavele eki özel şartnamesi gereğince ve bu şartnamede belirtilen bedeller üzerinden, teminat mektubu alınmadan ödenmektedir. Ancak, yine mukavelesi gereği demir ve çimento için teminat mektubu karşılığında ve müesseselere yatırılmak şartıyla avans verilmektedir.

V. 19 . 6 . 1974 tarih 5 sayılı hakediş raporuna göre (A) bloklarının temelleri, bodrum katları ve zemin katları ikmal edilmiş, (B) bloklarının proje çalışmaları yapılmaktadır. İhzarat bedeli sadece şantiyede mevcut malzemeye ödenmektedir.

B) Ankara'da kurulu Sınırlı Sorumlu Ankara İşçi Sendikaları Konfederasyonu Mensupları Yapı Kooperatifinin 5 nci kısım 3 340 adet işçi konutu inşaatı :

I. a) İhale tarihi : İhale 5 . 5 . 1973 tarihinde yapılmış olup mukavele 3 . 8 . 1973 tarihinde imzalanmıştır.

b) İnşaat süresi : İnşaat, 6 ayrı grupta mütalâa edilmiş olup son grubun bitiş süresi 1 200 takvim günüdür.

c) Keşif tutarı : 274 248 449,10

d) İhale tenzilatı : % 10 845

e) İhale bedeli : 244 506 395,10

f) İhale şekli : Götürü bedel esasından anahtar teslimi ihale yapılmıştır. (Üçlü mukavele)

II. En son ödeme : 25 . 6 . 1974 tarihli 6 nolu hakediş raporuna göre;

a) İmalât = 20 275 758,28

b) İhzarat = 25 163 202,24

Toplam 45 438 960,52

III. Hakediş esas ödeme oranları; mukavelenin 8 nci maddesinde ve iş programında saptanan yüzde oranlar dahilinde yapılmaktadır. İnşaat götürü usulle yaptırıldığından ayrıca metraj yapılmamaktadır.

IV. Malzeme ihzaratlarının ödenmesinde banka teminat mektubu alınmaktadır. Kooperatif ve müteahhidin ihzarat teminat mektubu alınmaması istenmiş uygun görülmemiştir.

V. 25.6.1974 tarihli 6 nolu hakediş raporuna göre inşaat temel su basmaları ve alt yapı safhasındadır. Teshin merkezi yapılmaktadır. Kalorifer kazanları, hidrofor, eşanjör ve yakıt depoları yerine getirilmiştir. İhzarat bedeli şantiyede mevcut malzemeye ödenmektedir.

C) 7/7993 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Sosyal Sigortalar Kurumu inşaatları ile ilgili olarak uygulanması:

Bilindiği gibi, söz konusu 7/7993 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 11.4.1974 gününden önce birim fiyatına göre ihale edilmiş inşaatların arada geçen dönemde meydana gelen fiyat farkları nedeniyle sözleşmedeki ihale bedeli üzerinden müteahhitleri zarara uğratmadan bitirilmesini sağlamak amacıyla çıkarılmıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumunca yaptırılmakta olan inşaatların ihalesi götürü bedel ve anahtar teslimi üzerinden yapılmaktadır.

Bu nedenle de, sözü edilen kararnamede belirtilen usullere göre fiyat farklarının hesaplanarak ödenmesi mümkün görülmemiştir.

Ancak, Sosyal Sigortalar Kurumuna teknik bir çalışma yaptırılarak, yukarıda belirtilen tarihten önce anılan kurum inşaatlarında ortaya çıkan fiyat farklarının giderilmesi için kendine özgü bir yöntem getirilmiştir. Böylece kurum inşaatlarında müteahhitlerin fiyat artışlarından dolayı zarar görmemeleri ve ihale edilmiş olan inşaatların süresi içerisinde bitirilmesinin sağlanması için Sosyal Sigortalar Kurumuna gerekli direktif verilmiştir.

Arz ederim.

Önder Sav
Çalışma Bakanı

14. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Sezai O'kan'ın, Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı hizmetlerden emekliye ayrılanlara dair soru önergesi ve Çalışma Bakanı Önder Sav'ın yazılı cevabı. (7/272)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Çalışma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ederim.

Sezai O'kan
C. Senatosu Tabii Üyesi

1. — Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı hizmetlerden emekliye ayrılan kimselere normal sayılabilecek bir süre içinde ikramiyeleri verildiği halde, emeklilik maaşlarının 8 : 10 aydan evvel bağlanmadığı veya bağlanmadığı hususunda Bakanlığınızı şikâyetler intikal etmiş midir?

2. — Bu konudaki işlemler gerçek şikâyet ve üzüntü yaratacak bir mahiyette ise ne gibi tedbirler alınmıştır veya alınması düşünülmektedir?

T. C.

Çalışma Bakanlığı 17 . 8 . 1974
Sayı : 9.1.6./8/15075

İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü

Konu : Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Sayın Sezai O'kan'ın yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği soru Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 3 . 7 . 1974 gün ve 2241-4111/7/272 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Sezai O'kan'ın, Sosyal Sigortalar Kurumunca sigortalıların yaşlılık aylığına hak kazananlara aylık bağlanmasında gecikmelerin olduğu ve bu sorunla ilgili olarak ne gibi tedbirler alındığı konusunda tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını isteyen yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Uzun bir çalışma süresinden sonra, geçimleri sadece kendilerine bağlanacak yaşlılık malüllük ve ölüm sigortası kollarını içeren hizmetlerin birleştirilmesi, 5 . 1 . 1961 gün ve 228 sayılı Yasa ve söz konusu Yasanın bazı maddelerini değiştiren 1214 sayılı Yasa ile öngörülmüştür. Bu nedenle, yukarıda değinilen Sigorta kollarının tümü için olmamakla birlikte, özellikle yaşlılık sigortası kolunda çeşitli sosyal sigorta örgütleri arasında hizmetlerin saptanması için yapılan araştırmalardan dolayı bağlanacak aylıklardan sınırlı gecikmeler olabilmektedir. Ayrıca henüz Sosyal Sigortalar Kurumunca aylıkların bağlanması sisteminde bilgi işlem makinalarından tam olarak yararlanılmadığından ve var olan makina parkının da yeterli bulunmaması nedeni ile de bir gecikme söz konusudur. Öte yandan sistemden gelen, sigortalıların dosyalarındaki ikilemeler de gecikmeleri doğuran diğer bir neden olmaktadır. Ancak, yukarıda da değinildiği gibi sınırlı da olsa söz konusu gecikmelerin giderilmesi zorunluluğu karşısında Bakanlığımca da ciddi olarak gereksinme duyulmuş ve bu konuda ivedi olarak;

a) İş akımının düzenlenmesi, iş akımından gecikmelere yol açan formalitelerin kaldırılması ve sosyal sigorta örgütleri arasında sıkı bir işbirliğinin kurulması,

b) Personele bu amaçla etkin bir hizmet içi eğitim programı uygulanması çalışmalarına başlanılmıştır.

Ayrıca, bilindiği gibi bu konuda Sosyal Sigortalar Kurumunca asıl uygulama 1975 yılında başlayacaktır. Bu nedenle de;

a) Kurum içinde geniş çapta insangücü gereksinmelerinin hesaplanması ve planlanması,

b) Organizasyon ve yerleşim planının yapılması,

c) Uygulama ile ilgili gerekli teknolojinin seçilerek bir otomasyon planının hazırlanması yoluna şimdiden gidilmiş bulunmaktadır.

Arz ederim.

Önder Sav
Çalışma Bakanı

15. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, üniversiteye giriş imtihanlarına dair soru önergesi ve Başbakan adına Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın yazılı cevabı. (7/274)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını müsaadelerinize arz ederim.

C. Senatosu Adana Üyesi
Dr. M. Nuri Âdemoğlu

1. Seçim beyannamenizin 145, 151 nci sayfalarında ve Hükümet programınızda eğitimde olanak eşitliği sağlayacağınız ve üniversiteye girişin liseyi bitirenler için sınavsız olacağı hususundaki vaadinizi 5 Temmuzda üniversiteye girmek için açtığınız giriş imtihanı ile nasıl bağdaştırıyorsunuz?

2. İmtihanda muvaffak olamayan 200 bin gençimizin yine seçim beyannamenizdeki sizin tabirinizle havada kalan eğitimdeki fırsat eşitsizliği ilkesini nasıl telâfi edeceksiniz?

3. Açıkta kalan bu gençlerin istikbâleri hususunda ne düşünüyorsunuz?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı 1.8.1974
Bakanlık Müşavirliği
Sayı : 031-640

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun üniversiteye giriş imtihanlarına dair Sayın Başbakana yönelttiği ve Başbakanlıkça Bakanlığım tarafından cevaplandırılması uygun görülen yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Mustafa Üstündağ
Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Nuri Âdemoğlu'nun, Üniversiteye giriş imtihanlarına dair verdiği yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız.

C. H. P. Seçim Bildirgesinin yükseköğretimle ilgili bölümünün 151 nci sayfasının 1 nci paragrafında : (Üniversiteye giriş ortaokullarda ve liselerde yükseköğretime yöneltilen öğrencilerden liseyi bitirenler için sınavsız olacaktır); Hükümet Prog-

ramının 18 nci sayfasının 5 nci paragrafında : (Üniversite ve yüksekokullara giriş, yükseköğretime yönelik programları izleyen öğrenciler için imtihan-sız olacaktır) şeklinde ifade edilmiştir.

Hükümet Programımızda ve Seçim Bildirgemizde sözü edilen görüşlerin gerçekleştirilebilmesi için eğitim sistemimizde, özellikle, ortaöğretimimizde bir yandan öğrencilerin istek ve kabiliyetlerine, diğer yandan toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde bazı değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Çünkü mevcut eğitim sistemimiz, daha çok lise yolundan yükseköğretim önüne öğrenci yığan bir düzenle çalışmakta, bu yolda başarısız sayılanı elemekte, ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına hazırlama ve yöneltme görevini yerine getirememektedir. Üniversite önündeki bu yığılmayı yüzbinlerce çocuk için bütün yurttaki birkaç saatlik bir imtihanla beklenen şekilde düzene koymanın mümkün olmadığı açık bir gerçek olarak kendisini göstermektedir.

Bu soruların çözümlenebilmesi için ortaöğretim sistemimizde gerekli değişikliklerin yapılmasıyla ilgili kararların alınması lüzumu duyulmuş ve 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında 9 ncu Millî Eğitim Şûrası toplanmıştır.

9 ncu Millî Eğitim Şûrasında, ortaöğretimde sınıf geçme düzeni yerine, ders geçme ve kredi sistemi denemek üzere uygulanması kararlaştırılmıştır.

Bu kararların ışığında;

Halen mevcut olan birbirlerine dikey kurullardan oluşan daha çok lise yolundan yükseköğretim önüne öğrenci yığan ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen bugünkü ortaöğretim sisteminin, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetlerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yükseköğretimin çeşitli temel öğretim alanlarında dikey ve yatay geçiş yolları açık olan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenmesinin sağlanması çalışmalarına girilmiş olacaktır. Ortaöğretim, yükseköğretime hazırlayan programlar, hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları kapsayacak, öğrenciler, istek ve kabiliyetlerine göre ders geçme ve kredi düzeni içinde bu programlara yönelerek yetiştirilmeye bulacaklar ve yükseköğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programları bitiren öğrenciler yetiştirildikleri yönde üniversitelere, akademilere ve yüksekokullara girmek için aday olma hakkını kazanacaklardır. Bunun sonucu olarak Orta-

öğretim ile yükseköğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulmuş ve bugünkü kopukluk giderilmiş olacaktır. Bu sistem istenen sonuçlarını vermeye başlayınca C. H. P. Seçim Bildirgesinde ve Hükümet Programında belirtildiği gibi, ortaöğretimde, yükseköğretime yönelik programları başaranlar imtihansız olarak yükseköğretime girebileceklerdir.

Hangi fakülte, akademi ve yüksekokullara, hangi programları bitirenlerin, nasıl girecekleri ilgili kurullarca kararlaştırılarak önceden ilân edilecektir. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kuruluşlar arasında işbirliği yapılacaktır. Yani, öğrenciler girmek istedikleri yükseköğrenime ulaşabilmek için, bütün ümitlerini sadece mevcut sistemde olduğu gibi yükseköğretim önüne yüzbinlerce aday için bütün yurtta 2 - 3 saat içinde yapılan merkezi bir yarışma sınavına bağlamayacaklar, fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak yöneltme düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları, hangi düzeyde başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir. Kısaca, yöneltme, sadece bir noktada yapılmayacak, bütün ortaokul ve ortaöğretim süresi içinde gelişerek oluşacaktır. Yöneltme düzeninin, esasını, ortak dersler, özel dersler ve seçmeli dersler ile öğrencilere her bakımdan yardıma hazır olan rehberlik hizmetleri teşkil edecektir.

Bu ciddi soruna zamanında el atılabilseydi sorunun bu derece büyümeden kaynağında çözümü mümkün olabilirdi. Geçmişin ihmalini telâfi için eldeki bütün imkânlarla ve süratle çalışılmaktadır. Millî Eğitim Şûrasının her yıl toplanması yasa emri olmasına rağmen 4 yıldan beri toplanamayan Millî Eğitim Şûrası görevi devralışımızın 5 nci yılında gerekli hazırlıklar yapılarak toplanmış, toplumun gelişen koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak eğitim sistemimizde yapılması gerekli değişiklikler görüşülmüş ve kararlara bağlanmıştır.

Üniversite önündeki öğrenci birikimi sorununa, yukarıda belirtilen kaynağında gerçekçi çözüm tedbirleri getirme çabalarının yanında mevcut birikime seyirci kalmayı da uygun bulmadık. Geçen yıl sınavlara giren 144.000 öğrenci için 36.000 kişilik bir kapasite yaratılmış, öğrencilerin büyük kısmı dışarıda bırakılmıştır. Bu yıl bütün olanaklarımızı seferber ederek (gece öğretimi, çift öğretim, televizyon ve mektupla öğretim yollarını kullanarak) yükseköğretimde 105.000 kişilik bir kapasite yarata-

rak lise mezunu gençlerimizin açıkta kalmamalarını sağlama çabası içindeyiz.

Bu yıl sınavlara lise mezunlarıyla birlikte dengi okul mezunları da girme olanağı kazanmışlardır. Sınava giren öğrencilerin belli bir kesimi halen yükseköğrenimde olup dal değiştirmek için sınava girmişlerdir. Diğer belli bir kesimi ise lise son sınıf ve dengi okullarda bütünlemelidirler. Bütünleme sınavlarından sonra gerçek durum belli olacaktır.

Yükseköğretimde yaratmaya çalıştığımız yeterli kapasite ile lise çıkışlı öğrencilerden yükseköğretime geçmek isteyenlerin açıkta kalmamalarına çalışılmaktadır.

Bunun sonucu olarak yükseköğretime geçişte bu yıl verilen sınav, geçmiş yıllarda olduğu gibi öğrencilerin 3/2'ni eleyip dışarda bırakan bir sınav durumunda olmamış, öğrencileri çeşitli dallara yöneltme niteliğinde olmuştur.

Geleceğimiz olan gençlerimizin sorunu üzerinde Hükümet olarak önemle durmakta, geçmiş yıllardan birikmiş çeşitli sorunlara bütün olanaklarımızla eğilmekte ve köklü tedbirler için gerekli adımlar atılmaktadır.

Mustafa Üstündağ
Millî Eğitim Bakanı

16. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Fethi Çelikbaş'ın, T. C. Merkez Bankası Kanununun 40 ncı maddesinde yer alan mevduat münzam karşılıklara dair soru önergesi ve Maliye Bakanı Deniz Baykal'ın cevabı. (7/275)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve rica ederim.

Kontenjan Senatörü
Fethi Çelikbaş

1. — T. C. Merkez Bankası Kanununun 40 ncı maddesinde yer alan mevduat münzam karşılıklarının, 1974 yılı Ocak ayı sonundan itibaren ay sonları itibarıyla genel miktarı nedir? Bu miktarın bankalara göre dağılışı nasıldır? Bankalardan, süresi içinde mükellefiyetini yerine getirmeyenler olmuş mudur? Bunun miktarı ve nispetleri nedir?

2. — T. C. Merkez Bankasının 40 ncı maddesi mucibince toplanan münzam karşılıkların en çok % 20 sinin, T. C. Ziraat Bankasının ziraat finans-

manlarına tahsis edilebilmeleri öngörülmüştür. Bu yolla kullanılan meblâğ miktarı ve % nispeti nedir?

3. — Kamu sektörü yatırımlarına munzam bir finansman kaynağı düşünen Hükümetiniz 1974 Bütçe Kanunu ile sevkettiği 70 nci madde ile, T. C. Merkez Bankasının 40 nci maddesi gereğince birikmiş bulunan mevduat munzam karşılıklarının % 50 ye kadarının Kamu İktisadî Teşebbüslerinin ihtiyaçlarında kullanılması için Maliye Bakanına yetki vermiştir. Bütçe Kanununun mezkûr maddesi gereğince Devlet Yatırım Bankası nezdinde kurulması derpiş olunan özel fon hangi tarihte ne miktar meblâğ ile açılmıştır?

Ay sonları itibariyle ne miktarları ve hangi kamu İktisadî Teşebbüsleri için kullanılmıştır ve fonda biriken meblâğa göre % nispeti nedir?

4. — Devlet Yatırım Bankasında kurulan mezkûr fonun ikraz ve istikraz şartları ne zaman tespit edilmiştir? Malî yıl sonunda müstakrizlerin aldıkları kredilerin tamamının fona iadesi hususu derpiş edilmiş midir?

5. — Özel sektörde bilhassa sınaî teşebbüs erbabının çeşitli kredi ihtiyaçlarına medar olmak üzere Hükümet bu çeşit ahvalde mutat olduğu veçhile munzam mevduat karşılıkları nispetinde cüz'i de olsa bir indirim yapmayı düşünmez mi?

T. C.

Maliye Bakanlığı 5 . 8 . 1974

HAZMÎT : KKİD (YPAŞ)

Sayı : 52360-Fon-74/37405

Konu : Soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 16 . 7 . 1974 tarih ve 4194-2296/7/275 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Fethi Çelikbaş'ın T. C. Merkez Bankası Kanununun 40 nci maddesiyle ilgili sorularının cevapları aşağıda sunulmuştur.

1. T. C. Merkez Bankası Kanununun 40 nci maddesinde yer alan mevduat munzam karşılıklarının, 1974 yılı Ocak ayı sonundan itibaren ay sonları itibariyle genel miktarı ve bankalar itibariyle dağılışı ekli 1 nolu tabloda gösterilmiştir. Bankalardan süresi içinde mükellefiyetlerini yerine getirmiyenler ve bunun miktarları aylar itibariyle II nolu tabloda yer almaktadır.

2. T. C. Merkez Bankasınca mevduat munzam karşılıklarından T. C. Ziraat Bankasına kullandırılan ziraî finansman halen 650 milyon liradır.

Bu miktarın Haziran 1974 sonu itibariyle Bankada mevcut 19,106 milyon liralık munzam karşılık toplamına oranı % 3,4 dür.

3. 1789 sayılı Kanunun 11 nci maddesi uyarınca Devlet Yatırım Bankası nezdinde kurulan Özel Fon 15 . 3 . 1974 tarihinde işlemeye başlamıştır.

Fon, sadece ithalâtın finansmanında ihtiyaç oldukça kullandırılmış, fonda atıl para bekletilmemiştir. Ay sonları itibariyle mevduat munzam karşılıklarından çekilen miktarlar ve kullanan Kamu İktisadî Teşebbüsleri ilişik III nolu tabloda gösterilmiştir.

4. Söz konusu fonun ikraz ve istikraz şartları, 1789 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra tespit edilmiştir. Fondan kredi kullandırılan kuruluşların kendi özel şartları gözönünde tutularak her biri için ayrı vade öngörülmüştür.

5. Özel sektörde bilhassa sınaî teşebbüs erbabının çeşitli kredi ihtiyaçlarına medar olmak üzere, mevduat munzam karşılıkları nispetinde, bir miktar indirim yapılması hususu uygulamada esasen yer almış bulunmaktadır. Gerçekten, yürürlükte bulunan 7/7471 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, teşviki öngörülen sektörlere bankalarca orta vadeli kredi olarak tahsis edilen mevduatın, vadesiz mevduatta % 30, vadeli mevduatta % 25 oranı yerine %20 munzam karşılığa tabi tutulması öngörülmüştür.

Bilgilerine arz ederim.

Deniz Baykal
Maliye Bakanı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılıklarının bankalar itibarıyla dökümü

(Milyon T.L.)

Tablo No : I

Bankalar	1 Ocak sonu	9 Şubat sonu	7 Mart sonu	4 Nisan sonu
Etibank	351,3	373,4	383,3	382,3
Sümerbank	33,6	33,6	31,1	31,1
Denizcilik Bankası	93,8	101,2	101,8	103,9
İller Bankası	10,2	12,6	13,2	13,3
T. Emlâk Kredi Bankası	468,0	490,4	490,4	520,0
T. C. Ziraat Bankası	3 698,1	3 698,1	3 698,1	3 698,1
İstanbul Emniyet Sand.	148,8	157,4	174,7	173,4
T. Vakıflar Bankası	493,7	533,7	568,7	588,7
T. Halk Bankası	554,7	611,2	796,4	632,2
T. Öğretmenler Bankası	157,6	157,6	167,6	167,7
T. İş Bankası	4 023,6	4 596,4	4 554,5	4 624,1
Yapı ve Kredi Bankası	2 395,0	2 704,8	2 765,6	2 706,4
Akbank	1 896,9	1 896,9	2 086,6	2 079,9
T. Ticaret Bankası	1 053,0	1 153,1	1 153,1	1 131,2
T. Garanti Bankası	788,3	788,3	624,2	788,3
Anadolu Bankası	168,7	175,2	179,3	179,3
Şekerbank	200,1	219,5	231,0	231,0
İstanbul Bankası	90,5	103,5	104,8	104,8
Pamukbank	141,2	146,9	155,9	155,9
Demirbank	21,8	22,1	22,1	22,6
T. İmar Bankası	8,1	12,0	8,7	8,9
T. Bağcılar Bankası	4,5	4,2	5,0	6,4
T. Tütüncüler Bankası	27,0	28,8	37,3	46,7
Egebank	9,7	9,9	10,5	11,4
Millî Aydın Bankası	4,1	4,2	4,5	6,6
Eskişehir Bankası	23,2	28,9	29,3	29,3
İşçi Kredi Bankası	19,9	12,8	14,1	13,8
Türk Dış Ticaret Bankası	68,3	65,4	67,5	63,6
Denizli İktisat Bankası	2,2	2,9	2,6	2,4
Çaybank	1,1	1,1	1,1	1,0
Kocaeli Bankası	11,5	12,4	12,5	12,7
Elâzığ İktisat Bankası	2,0	2,9	2,8	2,8
Afyon Ter. Ser. Bankası	0,2	0,2	0,2	0,2
Osmanlı Bankası	451,2	484,0	470,8	472,3
Banka Komer İtaly.	33,0	33,0	28,9	30,9
Banko di Roma	32,4	38,4	37,8	38,0
Holantse Bank	9,6	9,6	10,7	10,6
Uluslararası End. ve Tic. Bankası	65,1	71,5	71,5	70,6
Toplam	17 555,0	18 798,1	19 117,2	19 162,3

Not : Munzam karşılıksız mekanizmasının kanunî süreleri icabı, bankalar itibarıyla son bilgiler Nisan 1974 sonuna aittir.

Mezkur karşılıkların diğer aylar itibarıyla global tutarı şöyledir :

Mayıs	Haziran
19 031	19 106

Mevduat karşılıkları hesaplarına borçlu olan bankalar
(Milyon T.L.)

Tablo No : II

Bankalar	1	9	7	4
	Ocak (31 . 3 . 1974 itibarıyla)	Şubat (30 . 4 . 1974 itibarıyla)	Mart (30 . 5 . 1974 itibarıyla)	Nisan (30 . 6 . 1974 itibarıyla)
Sümerbank	26,4	26,4	26,4	28,5
T. Emlâk Kredi B. A. O.	251,6	215,5	192,9	145,0
T. C. Ziraat Bankası	2 027,0	2 046,5	2 251,8	2 251,8 (*)
T. Vakıflar Bankası T. A. O.	68,5	79,9	104,1	102,0
T. Öğretmenler Bankası T. A. Ş.	26,9	33,2	31,1	—
T. İş Bankası A. Ş.	—	150,0	71,2	87,6
Yapı ve Kredi Bankası A. Ş.	—	—	67,7	—
T. Garanti Bankası A. Ş.	35,7	36,4	46,3	44,8
Şekerbank T. A. Ş.	41,3	61,4	79,3	79,4
İstanbul Bankası T. A. Ş.	23,5	30,2	25,7	25,0
Millî Aydın Bankası T. A. Ş.	0,2	0,2	—	—
Elâzığ İktisat Bankası T. A. Ş.	—	1,1	0,7	0,7
Toplam	2 528,9	2 709,9	2 929,1	2 795,6

Not : Borç durumları, kanunî süre sonları itibarıyledir.

(*) Mart ayı borcudur.

Ayları itibariyle özel fondan kuruluşlara açılan kredi miktarı

(TL.)

Tablo No. : IV

Kuruluşun adı	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Toplam
Etibank	150 000 000	—	42 800 000	14 700 000	32 700 000	240 200 000
TPAO	260 000 000	45 000 000	130 000 000	—	117 459 605	625 459 605
TEK	119 500 000	—	77 250 000	—	116 907 693	313 657 693
T. Demir Çelik İş.	296 200 000	195 500 000	154 640 000	170 500 000	365 300 000	1 172 140 000
Sümerbank	82 700 000	—	5 500 000	—	—	88 200 000
T. Çimento	26 200 000	37 000 000	—	20 000 000	—	83 200 000
SEKA	—	10 000 000	75 000 000	20 000 000	—	10 500 000
Şeker Fab.	—	577 256 634	—	525 892 764,03	108 128 000	1 211 277 398,03
U. K. E. K.	—	—	35 520 000	20 000 000	45 000 000	100 500 000
T. K. İ.	—	—	50 500 000	—	—	50 500 000
T. Z. D. K.	—	—	864 000 000	—	50 000 000	914 000 000
Azot Sanayii	—	—	—	47 042 466,61	25 623 629,10	72 666 095,71
Petrol Ofisi	—	—	105 000 000	—	—	105 000 000
T. H. Y.	—	—	—	—	62 600 000	62 600 000
Denizcilik Bankası	—	—	—	—	55 000 000	55 000 000
Toplam	1 034 600 000	854 756 634	1 540 190 000	818 135 230,64	978 718 927,10	5 226 400 791,74

17. — *Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, M. S. P. Genel Başkanının Doğu illerindeki gezisine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/278)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına ön olmanızı saygılarımla rica ederim.

Erzincan Senatörü
Niyazi Ünsal

Soru :

Genel Başkanınız Necmettin Erbakan'la Doğu illerine geziye çıkan partiniz bakan ve parlamenterlerini bazı vatandaşların yer, yer devrim yasalarına aykırı giysilerle karşıladığı, ekserisinin bere ve takke giydiği, kafilenin vali ve kaymakamları da yanına alarak yol boyundaki köy camilerinde namaz kıldığı, özellikle Erbakan'ın konuşmalarını dualarla, dinsel selâmlarla açıp kapadığı Tanrı sözcüğünü rastgele kullanarak el - etek öptürdüğü görülmüştür.

Geziye kendinizde katıldığınıza göre söylediğim durumları elbette siz de izlediniz.

Buna göre :

1. Cumruriyetin 50 nci yılında devrim yasalarına aykırı giysilerle karşılaşmanızı İçişleri Bakanı olarak nasıl buluyorsunuz? Doğru değilse bu konuda başlattığınız bir muamele var mıdır?

2. Başbakan Yardımcısı bir Parti Genel Başkanının, Bakan ve parlamenterlerin bu davranışlarında devrim yasalarına, lâiklik ilkesine ters, dinî istismara yönelik bir tutum görüyor musunuz? Evetse bu konuda ne gibi bir müdahalede bulundunuz?

Değilse size göre dinî istismar sayılacak ve lâiklik ilkesini zedeleyecek davranışlar başka nasıl yapılır?

T. C.

İçişleri Bakanlığı

7.10.1974

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : 11-13/545

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : C. Senatosu Genel Sekreterliğinin 20.9.1974 günlü ve Kanunlar Müdürlüğü 4543-2356/7/278 sayılı yazısı.

Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Sayın Niyazi Ünsal'ın M. S. P. Genel Başkanının Doğu illerindeki gezisine dair yazılı soru önergesi incelenmiş ve cevabımız aşağıda belirtilmiştir.

M. S. P. Genel Başkanı Sayın Necmettin Erbakan'ın Başbakan Yardımcısı sıfatıyla Doğu illerine yaptığı geziye bazı Bakan arkadaşlarımla birlikte İçişleri Bakanı olarak ben de katılmış bulunuyorum.

Gezi boyunca, karşılayıcı vatandaşların devrim yasalarına ve lâiklik ilkesine aykırı sayılabilecek davranışlarının olmadığını bizzat müşahade etmek fırsatını buldum.

Önergede ileri sürülen hususların, C.H.P. - M.S.P. Koalisyon Hükümetinin programında yer alan ve düşünce ve inanç hürriyetlerine saygı gösterileceğini belirten hükme uymak istemeyenlerin yanlış değerlendirmelerinden ibaret bulunduğu kanaatinde olduğumu arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı

18. — *Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin, radyo verici istasyonlarının yayımlarına dair soru önergesi ve Başbakan Bülent Ecevit'in yazılı cevabı (7/279)*

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için aracılığınızı rica ederim.

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye
Hüsamettin Çelebi

Anayasamızın 121 nci maddesi ile tarafsız bir kamü tüzelkişisi statüsünde ve Devlet organı olarak kurulan Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun Anayasada kendisine verilen kamusal görevini amacına uygun biçimde tam olarak yürütebilmesi için, radyo ve televizyon yayın şebekesinin bütün yurdu kapsayacak şekilde kurulması ve çalışması gerekmektedir.

Anayasa, radyo - televizyon istasyonlarının kurulması tekeline Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna vermiş, bu istasyonlarla yapılacak yayınların, sağlam bilgilerle tarafsız şekilde yürütülmesini ve kamuoyunun serbestçe oluşumuna bu yolla yardım edilmesini Kuruma temel görev olarak yüklemiştir.

Halkın serbestçe haber almasını sağlamak yanında, eğitim ve kültürel yardımcı olmak görevleriyle de yükümlü kılnan TRT, bütün yurdu radyo ve televizyon istasyonlarının yayınlarıyla kaplamak durumundadır. Nitekim, kalkınma planlarımız yurdun her yerinin bir millî ve en az bir de bölgesel radyonun yayınlarını rahatça alabilmesini öngörmektedir. 600 Kw. gücündeki Antalya, 300'er Kw. gü-

cündeki Çukurova ve Diyarbakır, 200'er Kw. gücündeki Erzurum ve İzmir, 1 200 Kw. gücündeki Ankara ve İstanbul radyolarının kurulması bu amaca ulaşılması içindir.

Kalkınma planları, Samsun'da Karadeniz bölgesi için 600 Kw. gücünde bir radyo istasyonu kurulmasını öngörmektedir ki, bu da, yukarıda anlatılan radyo yayın şebekesinin son ünitesi olacaktır.

Özetlenen radyo yayın şebekesi hedefleri, Hükümet başkanları ve TRT'nin başlıca sorumlusu durumundaki Genel müdürleri tarafından çeşitli vesilelerle kamuoyuna açıklanmıştır.

Durum böyle iken, radyo verici istasyonlarının kuruluşu geçtiği gibi, halen çalışanların yayın güçleri de vatandaşın hizmetine tam olarak konulamamıştır. Vatandaş, Anayasanın tanıdığı haber alma, eğitilme ve kültür edinme hakkından, sırf bu yüzden, tam olarak yararlanamamaktadır.

Ayrıca, planlarda vatandaşın birden ziyade radyo verici istasyonunun yayınlarından faydalanması esas alındığı halde, son zamanlarda bütün radyolar birbirine bağlanarak, bütün vatandaşlar sadece bir radyonun yayını izlemeye mahkûm duruma getirilmiştir.

Anayasal fonksiyonu bulunan bir kamu tüzel kuruluşinin görevini tam olarak yapmasına engel olan sorumlular hakkında daha ileri ölçüde yasama denetimi yapılabilmesi için, aşağıdaki sorulara acele cevap verilmesi gerekmektedir:

1. Ankara ve İstanbul radyolarının 1 200 Kw. gücündeki verici istasyonlarının halen yarıdan az bir güçle ve bazen hiç çalışmadıkları doğru mudur?

2. Bu istasyonların planlanması ve yapımına ne zaman başlanmıştır ve yapımları ne zaman tamamlanmıştır? Bu istasyonların yayına girişlerinde, öngörülen zamana göre gecikme var mıdır, varsa sebepleri nelerdir?

3. Ankara ve İstanbul'daki 1 200 Kw. gücündeki verici istasyonların, halen tam kapasite ile çalışmamlarının sebepleri nelerdir? Bu sebeplerin ortadan kaldırılması için Kurumca çalışmalar yapılmış mıdır? Yapılmış ise, halen sonuç alınmamasının sorumluları kimlerdir?

4. Planlarda öngörülen 600 Kw. gücündeki Samsun Radyo Verici İstasyonunun yapımına bugüne kadar niçin başlanmamıştır?

5. Vatandaşları sadece bir radyo dinleme durumuyla karşı karşıya bırakan kararı hangi organ vermiştir, bu kararın gerekçeleri nelerdir?

6. Bölge radyolarının birbirine bağlanması suretiyle devamlı olarak yayın yapmalarının TRT'ye bir yılda getirdiği mali külfet ne kadardır?

7. Bölge radyolarının birbirlerine bağlı olarak gece saat 01'den sonra yayın yapılmasına hangi tarihte karar verilmiştir? Bu yayına ihtiyaç olduğu nasıl tespit edilmiştir? Bir kamuoyu araştırması yapılmış mıdır, yapılmış ise örneğin saat 03'den sonraki toplam dinleyici sayısı kaçtır?

8. Gece yayınlarının TRT'ye getirdiği mali külfet yıllık olarak ne kadardır?

Sayı : 77-433/5689

1.11.1974

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 25 . 9 . 1974 günlü ve 7/279-2360/4554 sayılı yazınız.

C. Senatosu Kontenjan Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin radyo verici istasyonlarının yayınlarına ilişkin 23.9.1974 günlü yazılı soru önergesinin, cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygıyla arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

C. Senatosu Kontenjan Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin radyo verici istasyonlarının yayınlarına ilişkin yazılı soru önergesinin cevabıdır.

TRT Kurumu Genel Müdürlüğünden alınan bilgiye göre;

1. Ankara ve İstanbul radyolarının 1 200 Kw. gücündeki verici istasyonları tam güçle çalışmaktadır. Ankara 1 200 Kw. verici istasyonu anten izalâtörlerinde meydana gelen bir ârıza nedeni ile bu izalâtörlerin değiştirilmesi için verici bir müddet susturulmuştur.

2. 1 200 Kw. İstanbul Radyosu 1966 yılı sonunda yatırım programına alınmış verici teçhizatının ihalesi 28.8.1967 tarihinde sözleşmeye bağlanmıştır. O günkü şartlar altında gerekli döviz temini gecikmiş, kredi sağlandıktan sonra sözleşmeye göre % 20 avans 22 Mart 1970 tarihinde transfer edilebilmiş ve bu tarihten sonra cihazın imalâtına başlanılmıştır. İstanbul vericisi Mayıs 1974 tarihinde hizmete girmiştir.

Aynı şekilde 1 200 Kw. Ankara verici istasyonu 1968 yılı yatırım programına alınmış 3.10.1968 tarihinde sözleşmeye bağlanmış olmasına rağmen geç temin edilen kredi sonucu % 20 avans Mart 1970 tarihinde transfer edilmiş ve bu tarihten sonra ve-

rici teçhizatının imalâtına başlanılmıştır. 1 200 Kw. Ankara Verici İstasyonu 21.11.1972 tarihinde yayına girmiştir.

3. 1 200 Kw. güçlü Ankara ve İstanbul verici istasyonları halen tam kapasite ile çalışmaktadır. Ankara vericisindeki izalâtör ârızası giderilmiş olup normal olarak çalışmaktadır. İstanbul Verici İstasyonu frekansı başka istasyonlar tarafından enterferedilmektedir. Orta band frekansları tamamen dolu olduğundan bu enterferansı gidermek mümkün görülmemektedir.

4. Yatırım programında 600 Kw. güçlü Samsun Radyo Verici İstasyonu diye bir istasyon yoktur.

Yatırım programlarında 300 Kw. güçlü Karadiz radyosu vardır. Bu radyonun verici teçhizatı ihalesi yapılmıştır, imalâtı devam etmektedir. Yakında fabrika kontrol ve muayenelerine gidilecektir. İstasyonun bina ve anten projeleri bitmek üzeredir. En kısa zamanda yapımı için ihale edilecektir.

5. — Vatandaşları sadece bir radyoyu dinleme durumuyla karşı karşıya bırakma söz konusu değildir. Bugün vatandaş şu yayınları izlemektedir.

a) Türkiye radyoları diye adlandırılan ve Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Diyarbakır ve Erzurum radyolarıyla yapılan ortak yayın programları :

Bu program geniş halk kitlelerinin kolayca izleyebileceği haber ve eğitim türleriyle oluşturulmuş, çeşitli kuşak programları, eğlence ve magazin türleriyle yayınlara akıcılık kazandırılmıştır. Bölge radyoları günün çeşitli saatlerinde ortak yayından ayrılarak bölgesel haber ve programlar yayınlamaktadır. Böylece bölgesel haberciliğin ve bölgesel programcılığın geliştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Çukurova radyosuyla PTT aracılığı ve program kanalı ile sürekli bağlantı kurulmadığı için bu radyo ortak yayın dışı bir program uygulamaktadır.

Gaziantep, Trabzon, Van, Kars ve Hakkari radyoları için de durum aynıdır. Onlar da eskiden olduğu gibi özel birer program uygulamaktadır. Bu illerde oturan vatandaşlar bir yandan Türkiye radyolarını

bir yandan da kendi il radyolarını dinleme olanaklarına sahiptirler.

b) İkinci program Ankara, İstanbul ve İzmir radyoları ortak yayını :

Bu radyolar sabah saat 06.55'den gece 00.55'e kadar çeşitli müzik türlerine dayanan bir program yayınlamaktadır. Böylece bu bölgelerde oturan vatandaşlar eskiden olduğu gibi yine ikinci bir programı izleyebilmektedir.

c) TRT Üçüncü Programı :

TRT bu programlardan başka bir de saat 19.28'den 24.00'e kadar Ankara'dan yayınlanan ve kaliteli müzik türlerine dayanan bir programı uygulamaktadır.

Anılan yayınlarla vatandaşlar sadece bir radyo dinleme durumuyla karşı karşıya bırakılmış değildir.

Kaldı ki önümüzdeki dönemde radyo yayınlarının üç büyük programa göre düzenlenmesine dayanan bir yayın sistemine geçiş için hazırlıklar yapılmaktadır.

6. — Bölge radyolarının birbirine bağlanması suretiyle devamlı olarak yayın yapmalarının TRT'ye bir yılda getirdiği mali yük PTT kanalları kira bedeli olarak 2.624.832,— liradır.

7. — Gece 01.00'den sonraki yayın, bölge radyolarının birbirine başlanması suretiyle değil, yurdun büyük bir kesiminden dinlenmekte olan İstanbul 1200 Kw.'lık vericisinden yapılmaktadır.

9 Eylül 1974'te yayına giren bu program geceleri yolculuk yapanlara ve gece çalışan yurttaşlara yöneliktir.

Bilimsel bir dinleyici araştırması henüz yapılmamış olmakla beraber, bu yayının çok yararlı olduğu ve büyük bir ilgiyle izlendiğine dair sayısız mektuplar ve resmî yazılar (Karayolları Genel Müdürlüğünden) alınmaktadır.

8. — Gece yayınlarının TRT'ye getirdiği yıllık mali yük ek enerji ücreti, lamba bedeli, araştırma ve ek çalışma ücreti olarak 600.000,— liradır.

Bilgilerinize sunarım.

Bülent Ecevit
Başbakan

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

1 NCI BİRLEŞİM

1 . 11 . 1974 Cuma

Saat : 15.00

I

A — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Başkanlık Divanı seçimlerine esas tutulacak dağıtım cetveli.
2. — Başkanlık Divanı seçimi.

B — İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A — HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B — TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECE İŞLER

V

A — İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B — BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER



CUMHURİYET SENATOSU

GENEL SEKRETERLİĞİ

Genel Sekreterlik Bürosu
Sayı : 287

24 . 10 . 1974

GENEL KURULA

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun 24 Ekim 1974 tarihli toplantısında alınan 6 sayılı karar ve ekleri ilişiktir.

Yüksek Genel Kurulunun tasviplerine arz olunur.

Saygılarımla.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

EKİ :

-
- 1 Karar
 - 1 Oran çizelgesi
 - 1 Dağıtım cetveli

CUMHURİYET SENATOSU DANIŞMA KURULU
K A R A R I

Karar No. : 6
Karar tarihi : 24 Ekim 1974
Toplantı No. : 6

1. İttüzüğün 8 nci maddesine göre, Başkanlık Divanı Seçimlerine esas teşkil edecek dağıtım cetvelinin ilişik şekilde tanzimi,
2. Danışma Kurulu Sözcülüğünü Sayın Mucip Ataklı'nın yapması, Kararlaştırılmıştır.

Tekin Arıburun
Başkan

Mehmet Ünal
Başkanvekili

Zihni Betil
Başkanvekili
(Bulunmadı)

Necip Mirkelâmoğlu
Başkanvekili

Mehmet Çamlıca
Kâtip

O. Nuri Canpolat
Kâtip

Ekrem Kabay
Kâtip
(Bulunmadı)

Bahriye Üçok
Kâtip

Hüsamettin Çelebi
Kâtip

A. Hikmet Yurtsever
Kâtip
(Bulunmadı)

Tarık Remzi Baltan
İdare Âmiri

Hüseyin Atmaca
İdare Âmiri
(Bulunmadı)

M. Suphi Gürsoytrak
İdare Âmiri

Ömer Ucuzal
A. P. Grupu adına

Şevket Köksal
C. H. P. Grupu adına

Mucip Ataklı
M. B. Grupu adına

Muhsin Batur
Kontenjan Gr. Adına

BAŞKANLIK DİVANI SEÇİMLERİNE AİT ORAN
VE YÜZDE CETVELİ

PARTİLER VE GRUPLAR	ADET	ORANI	YÜZDESİ
		100 X 80	
ADALET PARTİSİ	80	————— =	43.47
		184	
		100 X 42	
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	42	————— =	22.82
		184	
		100 X 16	
MİLLÎ BİRLİK GRUPU	16	————— =	8.69
		184	
		100 X 14	
KONTENJAN GRUPU	14	————— =	7.60
		184	
GRUP KURAMAYANLAR			
		100 X 7	
CUMHURİYETÇİ GÜVEN PARTİSİ	7	————— =	3.80
		184	
		100 X 4	
DEMOKRATİK PARTİ	4	————— =	2.17
		184	
		100 X 3	
MİLLÎ SELÂMET PARTİSİ	3	————— =	1.63
		184	
		100 X 2	
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	2	————— =	1.08
		184	
		100 X 7	
SEÇİMLE GELEN BAĞIMSIZLAR	7	————— =	3.80
		184	
		100 X 3	
BAĞIMSIZ TABİİ ÜYELER	3	————— =	1.63
		184	
		100 X 1	
MÜNHAL	1	————— =	0.54
		184	
		100 X 5	
VEFAT	5	————— =	2.71
		184	
		184	
TOPLAM	184		99.94

14.13

DİVAN ÜYELERİNİN YÜZDE PUANLARI :

Başkan	: 19 X 1 = 19
Başkanvekilleri	: 10 X 3 = 30
İdare Âmirleri	: 7 X 3 = 21
Divan Kâtipleri	: 5 X 6 = 30

DAĞITIM CETVELİ

Partiler	Başkan	Başkan- vekili	İdare Amiri	Kâtip	Yekûn
A. P. Grupu		1	1	2	4
C. H. P. Grupu		1	1	1	3
M. B. Grupu			1		1
Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupu				2	2
Bağımsız Üyeler		1		1	2
Yekûn		3	3	6	12

